

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Podnikové compliance

Zpracovala: Mgr. Michaela Fedorková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.

Plzeň, 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela FEDORKOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0051P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Podnikové compliance**
Zadávací katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Trestní odpovědnost právnických osob
 - 2.1 Právní úprava trestní odpovědnosti PO v ČR
 - 2.2 Faktory ovlivňující vznik trestní odpovědnosti PO
3. Podnikové compliance
 - 3.1 Pojem
 - 3.2 Analýza podniku před přijetím compliance programu
 - 3.3 Přijetí compliance programu
 - 3.4 Obsah compliance programu
 - 3.5 Efektivita implementace
 - 3.6 Kontrola funkčnosti implementace programu
 - 3.7 Podnikové compliance ve vybraných státech EU
4. Vliv přijetí programu na vyvinění z trestní odpovědnosti PO
 - 4.1 Judikatura
5. Závěr
6. Zdroje

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Schenková, Lasák a kolektiv. Compliance v podnikové praxi. C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-668-5
- Hurychová, Sýkora. Compliance programy (nejen) v České republice. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2018. ISBN 978-80-7552-667-0
- Jelínek, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Problémy a perspektivy. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-351-3
- Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Průvodce právní úpravou pro státní zástupce, Nejvyšší státní zastupitelství
- Jelínek, Jiří a kol. Trestní odpovědnost právnických osob – pět let poté. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-205-9
- Šámal, Dědič, Gřivna, Púry, Říha. Trestní odpovědnost právnických osob: Komentář, 2. vydání. C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-592-3
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Ficner, Ph.D.**
Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma Podnikové compliance jsem zpracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce JUDr. Tomáše Ficnera, Ph.D., a to za použití odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou průběžně citovány v této diplomové práci a uvedeny v seznamu zdrojů na konci práce.

V Plzni dne

.....

Mgr. Michaela Fedorková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Tomáši Ficnerovi, Ph.D. za odborné vedení, kterým přispěl k jejímu vypracování. Poděkování taktéž náleží mé rodině a přátelům, bez jejichž podpory, trpělivosti a shovívavosti by tato práce vznikla jen s velkými obtížemi.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	7
1 Trestní odpovědnost právnických osob	9
1.1 Vývoj trestní odpovědnosti právnických osob	9
1.2 Právní úprava trestní odpovědnosti právnických osob v ČR.....	11
1.3 Vznik trestní odpovědnosti právnických osob.....	13
1.3.1 Působnost.....	13
1.3.2 Přičitatelnost jednání právnické osobě	17
1.3.3 Tresty a ochranná opatření	21
1.4 Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách	25
2 Podnikové compliance	26
2.1 Pojem, cíl a funkce	27
2.2 Analýza podniku před přijetím compliance programu	31
2.3 Compliance program	38
2.3.1 Obsah	38
2.3.1.1 Trestní právo.....	41
2.3.1.2 Soutěžní právo	42
2.3.1.3 Ochrana osobních údajů	44
2.3.1.4 Kapitálový trh.....	46
2.3.1.5 Pracovní právo	47
2.3.1.6 Korporační právo	48
2.3.1.7 Koncernové řízení.....	49
2.3.2 Interní předpisy	50
2.3.2.1 Etický kodex	51
2.3.3 Pilíře compliance programu.....	52
2.3.3.1 Prevence.....	53
2.3.3.2 Detekce	54

2.3.3.3 Reakce	55
2.3.4 Přijetí compliance programu	56
2.3.5 Efektivita a kontrola funkčnosti implementace	58
2.3.5.1 Compliance officer, compliance oddělení	58
2.3.5.2 Whistleblowing.....	62
2.4 Exkurz do podnikového compliance ve vybraných státech.....	65
2.4.1 Slovensko.....	66
2.4.2 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	68
2.4.3 Spojené státy americké	70
3 Vliv přijetí compliance programu na vyvinění z trestní odpovědnosti právnícké osoby	71
3.1 Vynaložení veškerého úsilí.....	73
3.2 Náležitý compliance program.....	75
Závěr	80
Resumé.....	82
Zdroje	83
Seznam příloh	88
Přílohy práce	89
Příloha č. 1	89
Příloha č. 2.....	93

Seznam zkratek

TOPO	zákon č. 418/2012 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
OHS	zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZP	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů
EU	Evropská unie
RE	Rada Evropy
MAR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES a 2004/72/ES
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
GDPR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
USA	Spojené státy americké
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
TZPO	zákon č. 91/2016 Z. z., o trestnej zodpovednosti právnických osob
FCPA	Foreign Corrupt Practices Act

Úvod

Diplomová práce je zaměřena na problematiku podnikového compliance. Jelikož se však jedná o téma velmi široké, rozhodla jsem se primárně zaměřit na pro mě nejvíce zajímavou oblast, kterou je propojení compliance programů s trestněprávní odpovědností právnických osob a jejich vlivem na exkulpaci.

První část diplomové práce je věnována obecné problematice trestněprávní odpovědnosti právnických osob v České republice, kde je pozornost nejprve věnována přijetí speciálního zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a jeho vlivu na korporátní prostředí v České republice, a posléze je blíže specifikován vznik trestní odpovědnosti právnické osoby a s tím související aspekty, které se k tomuto pojmu neodmyslitelně pojí.

Druhá, a zároveň stěžejní část diplomové práce, je zaměřena na samotnou problematiku podnikového compliance, kde je, mimo vymezení stěžejních pojmů prostupujících celým tímto tématem, zevrubně definován, popsán a analyzován celý proces předcházející zavedení funkčního compliance programu do korporace, účelná implementace tohoto programu do korporace a jeho následné kontroly a aktualizace.

V nastíněné kapitole je tedy prostor věnován jednotlivým etapám životního cyklu podnikového compliance programu, který je částečně strukturován do podoby určitého krokovníku, resp. představuje návod pro efektivní zavedení compliance programu se zohledněním všech relevantních vstupů, okolností a celkového firemního či tržního prostředí tak, aby nedocházelo ke zbytečným pochybením, majícím vliv na kvalitu a relevanci konkrétního compliance programu.

Je smutnou realitou, že podnikové compliance je v českém korporátním prostředí stále považováno spíše za chiméru než za, při splnění určitých podmínek, garanta kvality a zásad korporace, která se prostřednictvím individuálně vytvořeného compliance programu zaváže k dodržování základních etických a právních hodnot, které by při jednání korporace měly být běžným standardem, ačkoliv tak tomu mnohdy zdaleka není.

Pro celkové pochopení nezbytnosti zavedení compliance programů do korporátního prostředí je jedním z dílčích cílů této práce porozumění, a především prezentování možností, které kvalitní, a nejen pro forma zavedený

compliance program obchodním korporacím může přinést, ať už se jedná o zkvalitnění firemního prostředí a kultury dané společnosti, či vylepšení postavení společnosti na trhu, až po možnost vyvinění v případě vzniku trestní odpovědnosti právnické osoby.

Součástí druhé kapitoly je také exkurz do pojetí podnikového compliance ve vybraných státech, a to pro možnost provedení komparace základů problematiky compliance v České republice a těchto státech.

Třetí část diplomové práce navazuje na závěry z předchozích kapitol, kdy zde dochází ke zhodnocení vlivu přijetí compliance programu na vyvinění z trestněprávní odpovědnosti právnické osoby, a zároveň odpovídá na otázku, zda a za jakých podmínek je compliance program prostředkem pro exkulpací právnických osob.

1 Trestní odpovědnost právnických osob

Následující kapitola je věnována přijetí speciálního zákona, který zakotvuje trestní odpovědnost právnických osob v České republice, jakož i vzniku trestní odpovědnosti a aspektům přímo souvisejícím s uvedenou problematikou.

1.1 Vývoj trestní odpovědnosti právnických osob

Institut trestní odpovědnosti, vztahující se nejen na osoby fyzické, ale také osoby právnické, je pro oblast kontinentálního práva historicky atypický, a k jeho implementaci do právních řádů tohoto typu dochází pod vlivem angloamerické právní kultury, ve které se jedná o institut tradiční a historicky dlouhodobě aplikovatelný.

I státy s kontinentálním typem právní kultury si však v průběhu 20. století postupně začaly uvědomovat zvyšující se potřebu úpravy trestní odpovědnosti nejen osob fyzických, ale taktéž osob právnických, a to pod vlivem stále rostoucího vlivu právnických osob. K rozmachu, či většímu zastoupení právnických osob na trhu začalo docházet v jednotlivých státech v různém časovém horizontu, a to s ohledem na odlišnou etapu odklonu od nedemokratických státních zřízení, která měla na rozvoj právnických osob nemalý vliv. Nelze se tak divit tomu, že tendence k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob vyvstaly ve státech kontinentálního typu v různém časovém období. Vzhledem k historickému vývoji na našem území tak nelze považovat za příliš překvapující, že Česká republika tuto potřebu identifikovala jako jeden z posledních států v rámci Evropské unie, a to nejen pod tlakem Evropské unie v návaznosti na přijetí České republiky do EU, ale taktéž pod narůstajícím mezinárodním tlakem.¹

Potřebu přijetí odpovídající úpravy lze spatřovat ve více rovinách. Obecně lze uvažovat o tom, že konec 20. století byl pro obchodní trh a obchodní korporace přelomový, jelikož došlo k celkovému zrychlení předávání informací napříč kontinenty a počátku globalizačního procesu, díky kterému došlo k dosud nevídanému propojování a rozmachu korporací na celém světě. S tímto relativně pozitivním vývojem jsou však spojeny i související nepříznivé jevy, kterých si

¹ JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání. *Kriminalistika* [online]. 2008, 2008(1) [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=34690&doctype=ART>

mezinárodní společenství postupem času muselo začít všímat, a stále častěji tak vyvstávala a nadále vyvstává potřeba vznikající situace adekvátně řešit.

Vlivem výše uvedeného začalo docházet k jednáním korporací, která nelze považovat za souladná s ideou právního státu, kdy korporace začaly zneužívat svého postavení a v té době nedostatečné právní úpravy, týkající se odpovědnosti právnických osob. Pod vlivem těchto skutečností byla přijata řada mezinárodních úmluv, jejichž ratifikace měla přispět k omezení výskytu nežádoucího jednání korporací a jejich představitelů a zamezení vzniku dalších nežádoucích následků tohoto jednání. Mezi nejvýznamnější úmluvy v tomto smyslu lze zařadit následující:

- I. Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Paříž, 17. 12. 1997);
- II. Trestněprávní úmluva o korupci (Štrasburk, 27. 1. 1999, ETS No. 173);
- III. Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (New York, 9. 12. 1999);
- IV. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (New York, 15. 11. 2000);
- V. Úmluva OSN proti korupci (New York, 31. 10. 2003).²

Dle výše uvedených úmluv lze dovést, že činnosti (nejen) právnických osob na poli trestněprávním nelze považovat za bagatelní, ale naopak za takové, které svým charakterem, rozsahem a významem zasahují do fungování demokratických právních států. Nedostatečnost právní úpravy v této oblasti představuje dozajista omezující prvek, díky kterému je znemožněno účinné jednání příslušných orgánů, zabraňující jejich další činnosti, a vyvození odpovídajících sankčních opatření nejen vůči fyzickým osobám, ale také vůči osobám právnickým.

Nelze nezmínit, že v odborné praxi se vyskytují i názory, které zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob nepovažují za nutné s tím, že samotná právnická osoba není schopna samostatně jednat, a tedy páchat trestnou činnost, za kterou by mohla být odpovědná. S uvedenými názory však nesouhlasím. Ačkoliv

² *Analýza a mezinárodní srovnání právní úpravy problematiky odpovědnosti právnických osob za jednání, k jehož postihu zavazují mezinárodní smlouvy* [online]. 2009, 1-6 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha-c--1---Analyza.pdf>

je pravdou, že právnická osoba nemůže jednat, resp. ani existovat bez přičinění osoby fyzické, je také pravdou, že díky právnické osobě dosahuje jednání osoby fyzické, která jí zastupuje, mnohem většího, často i mezinárodního, rozměru. Problematickým se také jeví určitá anonymita osob, které za danou korporaci fakticky jednají, kdy při uzavírání transakcí není brán zřetel na tyto jednající fyzické osoby, ale právě na projev vůle osoby právnické. Vzhledem k popsáním historickým skutečnostem a dalším okolnostem se mi tak jeví logické a nezbytné přijetí odpovídající právní úpravy, která by upravovala i trestní odpovědnost osoby právnické, a to zejména v souvislosti s následky, které protiprávní jednání korporací může způsobovat společnosti jako celku i jednotlivým obchodním trhům, k jejichž pokřivení tímto způsobem dochází.

1.2 Právní úprava trestní odpovědnosti právnických osob v ČR

Česká republika byla v rámci EU jedním z vůbec posledních států, které přikročily k přijetí právního předpisu o trestní odpovědnosti právnických osob. Určité snahy o přijetí zákonného předpisu tohoto typu byly vynaloženy již v průběhu roku 2004, kdy byl podán vládní návrh na vydání zákona upravujícího danou problematiku, tento návrh byl však Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky zamítnut.³

K zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob fakticky došlo až přijetím zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2012. Vzhledem k tomu, že je TOPO součástí trestního práva, řadíme jej do práva veřejného. Co se týče vztahu TOPO a zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, jakož i zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád je k těmto předpisům ve vztahu speciality, což dovozujeme z § 1 odst. 2 TOPO, dle kterého se TZ a TR použijí v případě, nestanoví-li TOPO jinak či není-li to z povahy věci vyloučeno.⁴

³ *Analýza a mezinárodní srovnání právní úpravy problematiky odpovědnosti právnických osob za jednání, k jehož postihu zavazují mezinárodní smlouvy* [online]. 2009, 2 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha-c--1---Analyza.pdf>

⁴ ČESKO. § 1 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbnrhawtcmi>

„České trestní právo bylo až do nedávné doby založeno na zásadě individuální odpovědnosti fyzické osoby s odkazem na princip „societas delinquere non potest“, tedy že trestného činu se mohou dopustit pouze fyzické osoby.“⁵

Účinností TOPO tak fakticky došlo ke vzniku tzv. pravé trestní odpovědnosti, což „ve zkratce znamená, že odpovědnost právnické osoby za trestný čin je vyvozována a příslušná trestní sankce ukládána v rámci trestního řízení, nikoli například v řízení správním.“⁶ Model pravé trestní odpovědnosti lze považovat za přísnější, když ke vzniku trestní odpovědnosti právnické osoby není nutné, aby došlo ke spojení spáchaného trestného činu s konkrétní fyzickou osobou, tedy právnická osoba může být odpovědná samostatně.

V případě druhého modelu, tzv. nepravé trestní odpovědnosti je možné postihnout pouze fyzické osoby jednající za právnickou osobu a v případě prokázání odpovědnosti fyzické osoby lze posléze subsidiárně postihnout i osobu právnickou. Rozdílem je také to, že v případě pravé trestní odpovědnosti je tato zakotvena v trestním zákoně či samostatném právním předpise, zatímco u nepravé trestní odpovědnosti nedochází k jejímu zákonnému zakotvení a její dovození závisí na trestní odpovědnosti fyzické osoby.

Třetím modelem je zavedení jiného způsobu regulace, kdy nedochází k zakotvení trestní odpovědnosti do právního předpisu či dovozování odpovědnosti právnické osoby od usvědčené fyzické osoby, ale dochází k naplňování mezinárodněprávních vizí z této oblasti prostřednictvím jiných metod.⁷

Účel TOPO není v zákoně blíže specifikován, a je proto třeba jeho ho dovodit z obsahu právní úpravy a vize, se kterou byl přijat. Obecně lze dozajista říci, že: „Základním účelem tohoto zákona je ochrana nejdůležitějších právních statků před trestnými činy spáchanými trestně odpovědnými osobami a úprava trestního řízení vedeného proti právnické osobě.“⁸ Prospěšnost přijetí TOPO spatřují mimo jiné v jeho dozajista preventivní funkci, kdy tímto způsobem působí

⁵ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 16. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁶ Tamtéž.

⁷ JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání. *Kriminalistika* [online]. 2008, 2008(1) [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=34690&doctype=ART>

⁸ JELÍNEK, Jiří. Koncepte trestní odpovědnosti právnických osob. *IURIDICA* [online]. Univerzita Karlova: Nakladatelství Karolinum, 2017, 2017(2), 7-24 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/cascislo/5846/Iurid_2_2017.pdf

na korporace, a především jejich statutární orgány v tom smyslu, že je skutečně nezbytné, jednat s péčí řádného hospodáře a využít veškerých možných prostředků k zabránění fatálních pochybení, která by mohla vést nejen k trestní odpovědnosti pachatele jako fyzické osoby, ale nově též pachatele jako osoby právnické.

Druhým aspektem je to, že díky přijetí TOPO je nadále možné působit na dané korporace a jejich orgány i represivně. Ačkoliv mám za to, že prevence je vždy lepší cestou než akceptace následného trestního postihu, kterému se bylo možno vyvarovat při přiměřené péči a nadhledu, nachází se (nejen) v naší společnosti mnoho korporací, které zneužívaly právního vakua při nemožnosti postihu právnické osoby za její protiprávní jednání. V těchto případech, kdy je právnická osoba pouhou figurkou ovládajících osob sloužící toliko k zprocesování či zakrytí protiprávní činnosti, je dozajista namístě využít nově zakotveného institutu trestní odpovědnosti právnické osoby a tyto nežádoucí jevy detekovat a jejich další vliv eliminovat.

1.3 Vznik trestní odpovědnosti právnických osob

Pro vznik trestní odpovědnosti právnické osoby musí dojít ke kumulativnímu splnění řady podmínek, které jsou definovány TOPO a dále rozvíjeny rozhodovací činností soudů, jakož i právní teorií.

1.3.1 Působnost

Vymezení působnosti TOPO představuje základ pro potenciální vznik trestní odpovědnosti právnické osoby, kdy je dopad zákona závislý na určitých podmínkách. Jedna z těchto podmínek je definována přímo v § 2 TOPO, kde je charakterizována působnost místní, přičemž k uplatnění TOPO může dojít pouze ve vztahu k činu spáchanému na území České republiky právnickou osobou mající sídlo v České republice, umístěný podnik či organizační složku v České republice, anebo v případě, kdy právnická osoba vykonává svou činnost na území České republiky, popřípadě zde má svůj majetek.⁹

Trestnost činu je posuzována podle TOPO také v případě, kdy se právnická osoba jednání sice dopustila na území České republiky, ale k následku došlo či mělo

⁹ ČESKO. § 2 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbnrhawtcmi>

dojít na území jiného státu, popř. i za situace opačné, kdy se právnická osoba dopustila trestného činu v jiném státě, za předpokladu, že k následku došlo na území České republiky.¹⁰

Místní působnost je vystavěna na zásadě teritoriality (viz § 2 TOPO výše), personalitě a univerzality. Zásada personalitě je deklarací toho, že Česká republika bude posuzovat i trestnost činu, který spáchala právnická osoba se sídlem v České republice mimo toto území. „*Při uplatnění zásady personalitě se podle českého práva nevyžaduje oboustranná trestnost, tedy jinak řečeno, zásada personalitě se uplatní i v případě, že čin není trestný podle práva státu, kde byl čin spáchán. Čin musí být trestný podle zákona České republiky, a proto, pokud by byl trestný jen podle zákona státu, ve kterém byl spáchán, a v České republice by trestný nebyl, právnická osoba se sídlem v České republice by byla u nás beztrestná.*“¹¹

Zásada univerzality je obsažena v § 4 TOPO, dle kterého se taxativně uvedené trestné činy posuzují podle TOPO i v případě, kdy právnická osoba, která trestný čin v cizině spáchala, nemá sídlo v České republice. Uvedená zásada je proklamací demokratického právního státu s tím, že pro postih těch trestných činů, které mezinárodní společenství považuje za prioritní, není relevantní umístění sídla protiprávně jednající právnické osoby jako u ostatních trestných činů, jelikož intenzita možných způsobených následků dosahuje takové výše, že je nutno umožnit zásah státu bez ohledu na lokaci sídla. Trestnost činu bude dle TOPO posuzována i v případě, kdy se protiprávního jednání dopustí právnická osoba v cizině, a to bez sídla v České republice, za předpokladu, že takto jednala ve prospěch jiné právnické osoby, která již sídlo na území České republiky má.¹²

Druhým typem působnosti, který je rozhodný v případě posuzování možnosti aplikace TOPO na konkrétní případ, je působnost časová. Vzhledem k tomu, že TOPO tento druh působnosti speciálně neupravuje, je třeba postupovat

¹⁰ ČESKO. § 2 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sbirka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbnrhawtcmi>

¹¹ ŠÁMAL, Pavel. § 3 [Uplatnění zásady personalitě u právnických osob]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 98. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptembrgftimjyl5ygmmy#>

¹² ŠÁMAL, Pavel. § 4 [Uplatnění zásad univerzality a ochrany u právnických osob]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 103.) Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptembrgftimjyl5ygmna#>

dle obecné právní normy, kterou je v tomto případě TZ.¹³ TZ specifikuje časovou působnost v § 2 a § 3, přičemž je nutno vycházet i z § 1 TZ.

Časová působnost trestních zákonů je neodmyslitelně spjata se zákazem retroaktivity, kdy vzhledem k tomu, že trestněprávní postih má sloužit jako ultima ratio, by byla zpětná aplikace zákona nelogická, a proto se užije zákona, který byl účinný v době spáchání trestného činu, popř. zákona pozdějšího, pokud by byl pro pachatele příznivější. *„Rozhodujícím kritériem pro posouzení otázky, zda použití pozdějšího zákona by bylo pro pachatele příznivější, je celkový výsledek z hlediska trestnosti, jehož by bylo při aplikaci toho či onoho zákona dosaženo, s přihlédnutím ke všem právně rozhodným okolnostem konkrétního případu. Použití nového práva je tedy pro pachatele příznivější tehdy, jestliže jeho ustanovení posuzována jako celek skýtají výsledek příznivější než právo dřívější.“*¹⁴

Osobní působnost TOPO je specifikována odlišně od obecné právní úpravy, a to prostřednictvím § 6 TOPO, dle kterého se vylučuje odpovědnost České republiky a územních samosprávných celků při výkonu veřejné moci. Vyloučení trestní odpovědnosti ve vztahu k České republice zahrnuje všechny organizační složky státu, které se na výkonu moci určitým způsobem podílí. V případě, že dojde na straně státu, tj. i jeho organizační složky, ke spáchání trestného činu, bude trestní odpovědnosti podléhat pouze fyzická osoba, která se daného činu dopustila, a nikoliv organizační složka, v jejímž zastoupení k protiprávnímu jednání došlo. Trestněprávní odpovědnost organizačních složek státu je mimo jiné vyloučena i z toho důvodu, že tyto nenaplňují definiční znaky právnické osoby, a TOPO by tak nebylo možné aplikovat ani v případě přímého nevyloučení České republiky z jeho osobní působnosti.¹⁵

¹³ ČESKO. § 1 odst. 2 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sbirka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhawtcmi>

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 2 [Trestnost činu a doba jeho spáchání]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Mílada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 44. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgjpwk5tlg4xhgys7giydaok7gqyf64dggi#>

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. § 6 [Vyloučení odpovědnosti některých právnických osob za trestný čin]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 113. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptemrbhbpwk232ge4dklttmjptembrgftimjy15ygmnnq#>

Ačkoliv zavedení trestní odpovědnosti organizačních složek státu není aktuálně proveditelné, je pravděpodobné, že by z důvodu hrozícího trestněprávního postihu došlo k postupnému zlepšování činnosti těchto složek a obezřetnosti ve vztahu k realizovaným jednáním, což by bylo dozajista vítanou změnou.

Dle § 6 TOPO dále nejsou trestně odpovědné územní samosprávné celky. Trestní odpovědnost obcí a krajů však není vyloučena komplexně jako v případě České republiky, ale pouze v souvislosti s výkonem veřejné moci. *„Výkonem veřejné moci se tedy rozumí jednání daného územního samosprávného celku, tj. obce nebo kraje, jestliže při něm autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo zprostředkovaně. (...) Územní samosprávné celky (obce a kraje) tedy nejsou trestně odpovědné, jen pokud jednají v rámci samostatné nebo přenesené působnosti při výkonu veřejné moci.“*¹⁶ V situaci, kdy má územní samosprávný celek, popř. Česká republika majetkovou účast v právnické osobě, však toto nevylučuje trestní odpovědnost této osoby.

S ohledem na to, že jak Česká republika, tak územní samosprávné celky mají majetkovou účast v nemalém množství právnických osob, kdy se v praxi jedná „pouze“ o dispozici dané právnické osoby se svěřenými prostředky či jiným majetkem bez dalšího vlivu státu či územního samosprávného celku, lze připuštění trestní odpovědnosti těchto právnických osob považovat za více než vhodné. V opačném případě by mohlo docházet ke zneužívání postavení právnických osob s majetkovou účastí státu či územního samosprávného celku k páchání trestné činnosti, za kterou by mohla být sankcionována maximálně jednající fyzická osoba.

Vymezení věcné působnosti TOPO doznalo od účinnosti právního předpisu značných změn, ke kterým došlo novelou č. 183/2016 Sb. ze dne 24. května 2016. Zatímco předchozí právní předpis obsahoval pozitivní taxativní výčet trestných činů, které právnická osoba mohla spáchat, novelou došlo k celkovému odklonu od tohoto pojetí věcné působnosti, kdy nadále obsahuje TOPO výčet negativní.

Originární verze § 7 TOPO, ve které byl uveden pozitivní výčet trestných činů, kterých se právnická osoba mohla dopustit, byla novelizována v souvislosti se závěry z praktické činnosti orgánů činných v trestním řízení, kteří uvedený výčet

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. § 6 [Vyloučení odpovědnosti některých právnických osob za trestný čin]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 113. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklttmjptembrgftimjy15ygmnnq#>

shledávaly nedostatečným, kdy prakticky se právnická osoba mohla dopustit i řady trestných činů, za které kvůli nedostatečnosti právní úpravy nemohla být postižena. „U řady trestných činů, kterých se může právnická osoba dopustit, totiž nepřichází její trestní stíhání s ohledem na § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim v úvahu (viz například trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 trestního zákoníku a trestný čin šíření pornografie podle § 191 trestního zákoníku, které mohou být páčány právnickými osobami, nebo trestný čin poškozování spotřebitele podle § 253 trestního zákoníku či trestný čin týrání zvířat podle § 302 trestního zákoníku), přičemž v některých případech ani nemusí existovat jiná alternativa, jak na tato nežádoucí protispolečenská jednání veřejnoprávně reagovat.“¹⁷

Cílem novely tak bylo rozšíření věcné působnosti TOPO na všechny trestné činy s výjimkou těch, kterých se právnická osoba fakticky nemůže dopustit. V současném § 7 jsou tak negativně vymezeny ty trestné činy, za které právnická osoba nemůže být trestně odpovědná. Jedná se kupříkladu o trestný čin zabití, vraždy novorozeného dítěte matkou, dvojího manželství, trestné činy proti obraně státu a další trestné činy, kterých se právnická osoba nemůže reálně dopustit a není proto třeba dovozovat za ně trestní odpovědnost.¹⁸

1.3.2 Přičitatelnost jednání právnické osobě

Klíčovým ustanovením TOPO je § 8, který blíže definuje trestní odpovědnost právnické osoby. Základním předpokladem pro vznik trestní odpovědnosti je spáchání trestného činu. „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“¹⁹ Právnická osoba tak může být trestně odpovědná za jakýkoliv trestný čin definovaný TZ s výjimkou taxativně určených trestných činů vymezených v § 7 TOPO.

Podmínkou pro vznik trestní odpovědnosti je skutečnost, že trestný čin byl spáchán v zájmu dané právnické osoby či v rámci její činnosti, kdy: „[p]rávnické

¹⁷ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů 183/2016, č. 183/2016 Dz. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3f6mjygnpwi6q&rowIndex=0#>

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ ČESKO. § 13 zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In: Sběrka zákonů České republiky, 2009. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfzygmmjtfuya&rowIndex=0#>

osobě nelze přičítat trestný čin ve smyslu § 8 odst. 2 t. o. p. o., pokud jednáající fyzická osoba spáchala protiprávní čin fakticky v rámci činnosti právnické osoby, ale na úkor této právnické osoby.“,²⁰ a to za předpokladu, že se tohoto jednání dopustila osoba definována v § 8 odst. 1 písm. a) – d) TOPO. Touto osobou může být:

- a) „statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
- b) osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),
- c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo
- d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c),“.²¹

Podmínkou vzniku trestní odpovědnosti je tedy tzv. přičitatelnost, která je definována v § 8 odst. 2 TOPO. Přičitatelností lze označit vztah mezi jednáající osobou a právnickou osobou, kdy je třeba zejména zkoumat, zda lze za protiprávní jednání fyzické osoby postihnout i osobu právnickou. TOPO vymezuje dvě situace, ve kterých lze přičitatelnost tohoto jednání dovodit.²²

První z nich je situace, kdy byl trestný čin spáchán jednáním orgánů právnické osoby či osob dle § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO. Jednání takové fyzické osoby se osobě právnické bude přičítat přímo, bez dalšího zkoumání, nepůjde-li o zcela zjevný exces, o němž bude referováno dále.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 972/2016. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=npjtembrg5pxexzshfpxi4q&groupIndex=0&rowIndex=0>

²¹ ČESKO. § 8 odst. 1 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhawtcmi>

²² DĚDIČ, Jan. § 8 [Trestní odpovědnost právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jirí. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 158. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptemrbhbpwk232ge4dklttmjptembrgftimjyl5ygmoa#>

Druhým důvodem vzniku trestní odpovědnosti právnické osoby je protiprávní jednání jejího zaměstnance či osoby v obdobném postavení za předpokladu, že zaměstnanec takto jednal na základě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby či osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO, popř. v situaci, kdy tyto orgány či osoby měly určitým způsobem jednat a takto nejednaly, anebo neprovedly potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců.

V tomto případě tak bude záležet na posouzení individuálního případu a zhodnocení, zda protiprávní jednání zaměstnance či osoby v obdobném postavení odpovídá i pochybení na straně osoby právnické a může jí tak být přičítána odpovědnost za toto jednání, anebo se jedná o pochybení výlučně na straně jednajícího zaměstnance. „[p]rávnické osobě nebude možno protiprávní čin jejího zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) přičíst a vyvodit u ní trestní odpovědnost za trestný čin jím spáchaný, jestliže nebude v rámci trestního řízení vyvrácena obhajoba právnické osoby, že zaměstnanec sice jednal při plnění pracovních úkolů a spáchal protiprávní čin v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti, ale právnická osoba, resp. její orgány nebo osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až c) provedly taková opatření, která jí ukládají právní předpisy nebo která lze od ní spravedlivě požadovat.“²³

Ačkoliv je pro dovození přičitatelnosti třeba prokázání jednání fyzické osoby uvedené v § 8 odst. 1 a 2 TOPO, není třeba identifikovat konkrétní fyzickou osobu. Nicméně: „[k]tomu, aby protiprávní čin nezjištěné fyzické osoby založil trestní odpovědnost právnické osoby podle § 8 odst. 3 t. o. p. o., nestačí závěr, že taková fyzická osoba jednala v zájmu právnické osoby ve smyslu návěti v § 8 odst. 1 t. o. p. o. K trestní odpovědnosti právnické osoby nepostačuje ani alternativní zjištění, že nezjištěná fyzická osoba jednala v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti v některém (blíže neurčitěm) z postavení podle § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., ale musí být učiněn jednoznačný závěr podložený odpovídajícím skutkovým zjištěním, že tato fyzická osoba jednala buď v některém z postavení předpokládaných v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o., anebo v postavení podle § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o., a že v důsledku toho je spáchaný čin přičitatelný

²³ DĚDIČ, Jan. § 8 [Trestní odpovědnost právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 158. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklttmjptembrgftimjy15ygmoa#>

právnícké osobě buď podle § 8 odst. 2 písm. a) t. o. p. o., anebo podle § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. ²⁴

Pokud je kupříkladu ze spáchaného trestného činu možné učinit nezpochybnitelný závěr, že se ho dopustil jeden ze zaměstnanců právnické osoby, ale nejsou dostatečné důkazy o tom, který z těchto zaměstnanců skutečně jednal, lze i takovéto jednání přičíst právnické osobě, pokud bude prokázáno, že právnická osoba nejednala v souladu s právními předpisy a péčí řádného hospodáře, kdy nevytvořila veškeré očekávatelné úsilí k zabránění protiprávního jednání. Přestože v trestním řízení proti právnické osobě to není rozhodné, dovození trestní odpovědnosti právnické osoby nevyklučuje, resp. nezabavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti zjišťovat pachatele pro potrestání osoby fyzické dle TR. ²⁵

Přičitatelnost lze dovozovat i v případech, kdy k protiprávnímu jednání došlo:

- I. před vznikem právnické osoby;
- II. v situaci, kdy právnická osoba vznikla, ale následně soud rozhodl o neplatnosti jejího vzniku;
- III. v situaci, kdy právní úkon, který měl zakládat oprávnění k jednání za právnickou osobu je neplatný či neúčinný;
- IV. fyzickou osobou, která není trestně odpovědná. ²⁶

Ačkoliv by se mohlo na první pohled zdát, že se jedná o další rozšiřování skutečností, za které lze právnické osobě trestní odpovědnost přičítat, považují toto ustanovení za potřebné z několika důvodů. Prvním z nich je dozajista zamezení zneužívání právní úpravy či mezer v právní úpravě o vzniku právnických osob, kdy by bylo možné úmyslně protiprávně jednat tak, aby došlo ke zneužití postavení právnické osoby i v situaci, kdy tato fakticky nevznikla, nebo sice vznikla, ale z důvodu pochybení na straně zakladatele došlo k rozhodnutí o neplatnosti jejího vzniku či neplatnosti (neúčinnosti) souvisejících právních jednání.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 3 Tdo 487/2018. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrhfxexztg5pxi4q&groupIndex=0&rowIndex=0>

²⁵ ČESKO. § 2 odst. 5 zákon č. 141/1961 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním. In: Sběrka zákonů České republiky, 1961. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjjugewtcmb>

²⁶ ČESKO. § 8 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbnrhaxhazryfu3a#>

Druhým případem, který bylo nezbytné v TOPO upravit, je situace, kdy protiprávně jednající fyzická osoba není trestně odpovědná. V souladu s § 25 a § 26 TZ lze dovést, že trestní odpovědnost nevzniká u fyzické osoby, která nedovršila patnáctý rok věku,²⁷ a také u osoby, která pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohla rozpoznat protiprávnost tohoto činu, anebo protiprávnost rozpoznat mohla, ale nebyla schopna ovládnout své jednání.²⁸ Zavedení uvedeného principu je nezbytné s ohledem na možnost zneužívání trestní neodpovědnosti fyzické osoby ve prospěch osoby právnické, kdy by právnická osoba mohla pro páchaní trestných činů úmyslně využívat osoby mladistvé či zjevně nepřičetné a tímto se vyhnout vlastní trestní odpovědnosti. Také vzhledem k tomu, že trestní odpovědnost fyzické a právnické osoby není propojena na takové úrovni, kdy by buď mohly být trestně odpovědné obě, nebo žádná z nich, je podtržena logičnost uvedeného principu, kdy faktická trestní neodpovědnost jednající fyzické osoby nehraje v přičitatelnosti jejího jednání právnické osobě roli.

O možnostech exkulpace²⁹ právnické osoby bude blíže referováno v kapitole třetí této práce, pročež § 8 odst. 5 TOPO, jakož i další související instituty budou blíže analyzovány dále.

1.3.3 Tresty a ochranná opatření

V případě dovození trestní odpovědnosti právnické osoby přichází v úvahu celá řada sankcí, kterými lze protiprávní jednání penalizovat. TOPO tato opatření dělí na tresty a ochranná opatření, které lze uložit jak samostatně, tak i společně.

Zvolení vhodného druhu trestu je přímo závislé na trestném činu, kterého se právnická osoba dopustila, a také okolnostech, za kterých byl tento čin spáchán. Při posuzování vhodné varianty či kombinace trestů je orgán činný v trestním řízení povinen důsledně vyšetřit veškeré relevantní aspekty související s protiprávním jednáním, ať už se jedná o závažnost spáchaného činu, dlouhodobost protiprávního jednání, zapojení více osob, vliv na obranu či bezpečnost státu a další otázky, které je nezbytné položit, prošetřit, analyzovat a dospět k odpovědi, která co nejlépe odráží realitu jednání při páchaní dané trestné činnosti. „*Druh, kombinaci*

²⁷ Resp. trestně odpovědnou se fyzická osoba stává dnem následujícím po patnáctém roku věku.

²⁸ ČESKO. § 25 a § 26 zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In: Sbirka zákonů České republiky, 2009. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfzygmrrwfuya>

²⁹ Odborníci stále vedou diskuse o tom, zda se v případě právnických osob jedná o odpovědnost subjektivní či objektivní. V textu diplomové práce bude užíván pojem exkulpace, liberace a vyvinění právnické osoby jako synonymum.

a intenzitu trestu musí soud v každém konkrétním případě stanovit tak, aby odpovídal všem zvláštnostem případu – jde o zásadu individualizace trestu. Současně je třeba se řídit se vší důsledností pravidly pro ukládání trestů obsaženými jak v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, tak i v obecné části trestního zákoníku, aby rozhodnutí soudu o trestu nebylo výrazem libovůle a nekontrolovatelné – jde o zásadu zákonnosti trestání.“³⁰

TOPO obsahuje v § 15 taxativní výčet trestů a ochranných opatření, která lze za spáchaný trestný čin právnické osobě uložit. Uložený trest by měl odrážet závažnost trestného činu, se zohledněním dalších skutkových okolností, kdy za nejpřísnější trest lze považovat zrušení právnické osoby, ke kterému by mělo být přistoupeno pouze v krajních případech.³¹

Další tresty lze dělit na ty, které lze uložit i fyzickým osobám, mezi které řadíme propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci a zákaz činnosti. S ohledem na charakter právnické osoby jako osoby uměle vytvořené jsou však zavedené i specifické tresty, které lze s ohledem na jejich charakter uložit toliko osobám právnickým. Těmito tresty je již zmíněné zrušení právnické osoby, zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí a uveřejnění rozsudku. Ochranná opatření jsou v případě trestní odpovědnosti právnických osob toliko dvojího typu, kdy se jedná o zabránění věci a zabránění části majetku.³²

Vzhledem k mnohdy destruktivnímu vlivu uloženého trestu na existenci právnické osoby, jsou možnosti soudu při ukládání těchto sankcí omezeny taxativními důvody, za kterých lze k uložení konkrétního trestu přistoupit.

V případě uložení trestu zrušení právnické osoby, tak musí dojít nejen k naplnění základních předpokladů pro vznik trestní odpovědnosti právnické osoby, ale taktéž k prokázání, že její činnost spočívala zcela nebo převážně v páčání

³⁰ PÚRY, František. § 14 [Přiměřenost trestu a ochranného opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 333. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptembrgftimjy15yggmmju#>

³¹ PÚRY, František. § 15 [Druhy trestů a ochranných opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 373. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptembrgftimjy15yggmmjv#>

³² Tamtéž.

trestné činnosti.³³ „V souvislosti s touto podmínkou pro uložení trestu zrušení právnické osoby není rozhodující, co je předmětem činnosti právnické osoby deklarovaným v zakladatelském právním jednání nebo zapsaným ve veřejném rejstříku. Podstatná je jen faktická činnost trestně odpovědné právnické osoby. Může jít o právnickou osobu, která byla již založena přímo za účelem páčání trestné činnosti, byť navenek pochopitelně deklarovala a do obchodního či jiného příslušného rejstříku si nechala zapsat legální předmět činnosti, ale také se mohla právnická osoba „dopracovat“ k páčání trestné činnosti až postupně a třeba i v důsledku personálních či majetkových změn nastalých u ní.“³⁴

Trest propadnutí majetku lze s ohledem na znění § 17 TOPO uložit pouze v případě, kdy je právnická osoba odsouzená za zvlášť závažný zločin, kterým pro sebe či jiného získala, nebo se o to alespoň snažila, majetkový prospěch, popřípadě v situaci, kdy TZ umožňuje uložení tohoto trestu za daný trestný čin. Vzhledem k tomu, že daný trest může postihnout celý majetek právnické osoby, a tedy může vést k faktické likvidaci právnické osoby, je i v tomto případě nezbytné zkoumat spáchaný trestný čin individuálně a spravedlivě.³⁵

Peněžitý trest je do jisté míry univerzální sankcí, která je právnickým osobám ukládána relativně běžně, jelikož TOPO neomezuje její uložení jen na omezený výčet trestných činů, jako je tomu v případě významnějších trestů. Jeho výše je závislá jak na spáchaném trestném činu, kdy se ve většině případů jedná o majetkovou trestnou činnost, tak také na majetkových poměrech právnické osoby. Určení výše peněžitého trestu je třeba věnovat zvýšenou pozornost, kdy je nezbytné zhodnotit majetkové poměry právnické osoby do té míry, aby byla určena částka, která znatelně zasáhne právnickou osobu a odradí ji od páčání další nelegální činnosti, a zároveň nebude pro tuto osobu likvidační. V případě, že soud rozhodne o nutnosti eliminace vlivu právnické osoby, může soud využít důraznějšího trestu, kterým je její přímé zrušení, to samozřejmě za splnění výše uvedených omezení

³³ ČESKO. § 16 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhaxhazryfu3a#>

³⁴ DĚDIČ, Jan, PŮRY, František. § 16 [Zrušení právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 387. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptembrgftimjy15ygmjw#>

³⁵ ČESKO. § 17 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhaxhazryfu3a#>

vztahujících se k trestu zrušení právnické osoby. Principem peněžitého trestu však není likvidace právnické osoby.³⁶

Posledním trestem, postihujícím majetek právnické osoby, je propadnutí věci, která souvisí se spáchaným trestným činem, a to jednak z důvodu penalizace právnické osoby za trestný čin, ale také s ohledem na možnost dalšího využití věci k páčání trestné činnosti.³⁷

Zákaz činnosti, jako další z trestů, které lze uložit právnické osobě, je definován v § 20 TOPO, dle kterého je možno zakázat určitou činnost právnické osobě, byl-li v souvislosti s jejím výkonem spáchán trestný čin, a to na jeden rok až dvacet let. „*Trestem zákazu činnosti tedy lze zakázat jen takový druh činnosti, který má přímou, bezprostřední souvislosti se spáchaným trestným činem, aby se uloženým trestem pachateli znemožnilo zneužít této činnosti k opětovnému spáchaní trestné činnosti. Proto příliš široké a obecné vymezení zakázané činnosti by bezdůvodně omezovalo pracovní, společenské a jiné uplatnění pachatele, stěžovalo jeho resocializaci a bylo by rovněž obtížně kontrolovatelné.*“³⁸ Obdobou zákazu činnosti je trest spočívající v zákazu držení a chovu zvířat, je-li trestný čin spáchán v souvislosti s touto činností.³⁹

Dalšími specifickými tresty je zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži a zákaz přijímání dotací a subvencí. Jak již vyplývá ze samotných názvů trestů, k jejich uložení může dojít toliko v případě, kdy se právnická osoba dopustí trestného činu, který souvisel s protiprávním uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo jejich plněním či s nelegálním přijímáním dotací a subvencí. Uvedené tresty mají vést k tomu, aby právnické osoby nadále neměly

³⁶ PÚRY, František. § 18 [Peněžitý trest]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GRIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklittmjptemrbgftimjyl5yggmmjy#>

³⁷ ČESKO. § 19 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nhrhaxhazryfu3a#>

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1427/2019. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembsgbpxexzugbpxi4q&groupIndex=0&rowIndex=0#>

³⁹ ČESKO. § 20a zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nhrhaxhazryfu3a#>

možnost negativně ovlivňovat hospodářskou soutěž, pokřivovat trh a zneužívat dotaci.⁴⁰

Posledním trestem, který je v rámci TOPO vymezen, je uveřejnění odsuzujícího rozsudku.⁴¹ Ačkoliv se může zdát, že v porovnání s peněžitými tresty či tresty zakazujícími právnické osobě určité činnosti, se jedná o trest bagatelní, osobně mám za to, že mnohdy může právnické osobě způsobit škody značnější, než v případě pouhého uhrazení určité finanční částky. Zveřejnění rozsudku, ve kterém je identifikována právnická osoba v postavení pachatele, může vést k mnoha negativním důsledkům. Za první z nich lze dozajista označit vliv na veřejné mínění, kdy jedna negativní skutečnost zpravidla nenávratně ovlivní dobré jméno společnosti,⁴² na kterém pracovala řadu let, a které jen s obtížemi znovu vybudoje.

Se zhoršením mínění o společnosti totiž může přijít i určitá stigmatizace ze strany obchodních partnerů a klientů, kteří mnohdy zvolí služeb společnosti, která ctí právní předpisy a jedná s nimi v souladu než společnosti s trestní minulostí, ať už s ohledem na mravní standardy těchto osob či prostou obavu před nekorektním jednáním ze strany odsouzené společnosti.

1.4 Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách

Dle statistiky pravomocně odsouzených právnických osob a uložených trestů, která tvoří přílohu č. 1 této práce, lze usuzovat na následující závěry.

V souladu se statistikou činí počet pravomocně odsouzených právnických osob za rok 2019 celkem 160 případů. Největší počet právnických osob byl odsouzen za spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 TZ, kdy se jednalo celkem o 41 případů. Druhým nejvíce se vyskytujícím trestným činem je trestný čin podvodu obsažený v § 209 TZ, a to celkem ve 32 případech. Třetím nejčastěji páchaným trestným činem je neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby dle § 241 TZ,

⁴⁰ ČESKO. § 21 a § 22 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrhaxhazryfu3a#>

⁴¹ ČESKO. § 23 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrhaxhazryfu3a#>

⁴² Ačkoliv je mezi pojmy obchodní korporace, podnik, společnost a právnická osoba rozdíl, v diplomové práci budou dané pojmy užívány jako synonyma, a to s ohledem na dynamiku daného textu.

v celkovém počtu 20 případů. Posledním trestným činem, jehož četnost překračuje 10 případů za kalendářní rok, je trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění dle § 254 TZ, za nějž bylo v průběhu roku 2019 odsouzeno 16 právnických osob.

Z celkem 160 případů se trestného činu dopustila obchodní společnost ve 137 případech, tedy v 85,6 % případů.

Z analýzy uložených trestů dospějeme k závěru, že ke zrušení právnické osoby, jako trestu nejzávažnějšímu, došlo v celkem 31 případech, tedy v roce 2019 došlo ke zrušení 19,4 % ze všech odsouzených právnických osob. Vzhledem k tomu, že se jedná o nejpřísnější sankci, která vede k celkové likvidaci právnické osoby, mám za to, že se jedná o relativně vysoké procento.

Dalším hojně ukládaným trestem, je trest zákazu činnosti. V daném roce byl uložen celkem 51, tedy v 31,9 % případů.

K uložení peněžitého trestu bylo přistoupeno ve 49 případech, tedy 30,6 % napříč spáchanými trestnými činy, což svědčí o univerzálnosti tohoto typu trestu, jak vyplývá z předchozí části kapitoly.

Ostatní tresty a ochranná opatření byly uloženy pouze v ojedinělých případech. Je překvapující, že k uveřejnění rozsudku došlo pouze v 10 případech, tedy pouze v 6,3 % celkových případů, což vzhledem k možnému účinku na předcházení další trestné činnosti odsouzené právnické osoby, považuji za zarážející, tím spíše v případech, kdy je možné trest uveřejnění odsuzujícího rozsudku uložit jako trest vedlejší vedle hlavní sankce.⁴³

2 Podnikové compliance

Druhá část diplomové práce je nejprve zaměřena na samotné objasnění pojmu compliance a posléze mapuje celý životní cyklus compliance programu v rámci obchodní korporace, a to od samotného zanalyzování prostředí individuálního podniku, přes vytyčení potřebného obsahu a jeho samotnou implementaci do podniku, až po průběžný monitoring funkčnosti zavedeného programu a jeho aktualizaci. Úvodem lze říci, že v současnosti je *„prosazován funkční systém vzájemně provázaných opatření různého typu a formy (Compliance*

⁴³ *Statistický list trestní pro právnické osoby: Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů.* In: *InfoData: Statistika a výkaznictví* [online]. 16.09.2020 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

2.0), pro něž se vžil pojem *compliance management systém* (dále jen „CMS“); v praxi se lze často setkat také s pojmem *compliance program*. Definiční znaky těchto dvou pojmů nejsou striktně vymezeny, obsahově se prolínají a někdy i zcela zaměňují. Pro účely metodiky NSZ se CMS rozumí pokročilý systém zajišťující dodržování závazných právních norem, regulatorních požadavků, odvětvových standardů, smluvních a dalších dobrovolně přijatých povinností včetně etických, uplatňovaných v souvislosti s výkonem činnosti právnické osoby.⁴⁴

2.1 Pojem, cíl a funkce

Vymezení obsahu pojmu „podnikové compliance“ není jednoduchou úlohou. Samotné slovo „compliance“ je odvozeno od anglického slova „*comply*“, což lze přeložit jako dodržovat či jednat s něčím v souladu.⁴⁵ Ačkoliv do současné doby neexistuje vhodný český překlad „compliance“ v dané souvislosti, lze obecně říci, že: „[p]odstatou *compliance*, tedy jakéhosi vnitřního „souladného“ či „řídícího a kontrolního“ programu podnikatele (obchodní korporace), je zajištění souladu mezi jím vykonávanou (podnikatelskou) činností a obecně závaznými právními a jinými předpisy a etickými standardy.“⁴⁶

Za podnikové compliance tak lze obecně označit snahu právnické osoby, v rámci daného tématu diplomové práce snahu obchodní korporace, o zajištění takového jednání, které bude souladné s právními předpisy. Konkrétněji se jedná o proces, kdy obchodní korporace analyzuje právní prostředí s ohledem na konkrétní obor a rizika s ním spojená, která mají na korporaci vliv. Obchodní korporace se tímto postupem nejen zavazuje k dodržování právních předpisů, ale i etických standardů, které se mají stát běžnou součástí firemní kultury. „Zavedení *compliance* programu ve společnosti tak s sebou nese nejen právní rovinu, tedy zajištění legálnosti činnosti společnosti, představuje rovněž jasnou

⁴⁴ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 22 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁴⁵ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 11. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁴⁶ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 3. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

*deklaraci (dovnitř i navenek) vůle společnosti dodržovat etické a morální standardy podnikání.*⁴⁷

Uvedené snahy má být dosaženo prostřednictvím přijetí souboru vnitřních předpisů, které rizikové oblasti vhodným způsobem zpracují a budou návodem pro obchodní korporaci a její jednotlivé členy či zaměstnance v tom, jakým způsobem mají jednat, jakému jednání se vyvarovat a co dělat v případě zjištění porušení právních předpisů.

Cílem zavedení podnikového compliance není, respektive nemá být, pouze snaha obchodní korporace o vyvinění z trestní odpovědnosti či snížení uložené sankce, cílem má být zlepšení poměrů v daném podniku, jakož i prostředí na obchodním trhu. Z tohoto důvodu také nelze říci, že samotné přijetí compliance programu bude mít vliv na exkulpací právnické osoby.⁴⁸

O uvedeném postupu může být uvažováno pouze a jedině v případě, kdy právnická osoba vynaložila veškeré úsilí, které po ní bylo možno požadovat, tedy nejen zavedla, ale také dodržovala a průběžně aktualizovala compliance program, a i přesto došlo k protiprávnímu jednání. Vliv compliance programu na exkulpací právnické osoby bude analyzován v samostatné kapitole. *„Smyslem právní úpravy není trestat dobře spravované a řízené právnické osoby, nýbrž motivovat právnické osoby k tomu, aby vyvinuly maximální úsilí a přijaly adekvátní opatření pro zabránění nebo alespoň minimalizaci rizika spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v § 8 odst. 1 ZTOPO.*⁴⁹

V českém právním prostředí i po účinnosti TOPO přetrvává názor, že přijetí vnitřního compliance programu je vhodné výlučně pro obchodní korporace rozsáhlejšího charakteru či korporace, jejichž činnost překračuje hranice státu a lze

⁴⁷ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 12. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁴⁸ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In: Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 14.8.2018, druhé, upravené a doplněné vydání [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Aktualizovan%C3%A11-metodika-NSZ-Aplikace-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO.-Pr%C5%AFvodce-novou-pr%C3%A1vn%C3%AD-%C3%BApravou-prost%C3%A1tn%C3%AD-z%C3%A1stupce.pdf>

⁴⁹ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In: Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 14.8.2018, druhé, upravené a doplněné vydání, s. 27 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Aktualizovan%C3%A11-metodika-NSZ-Aplikace-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO.-Pr%C5%AFvodce-novou-pr%C3%A1vn%C3%AD-%C3%BApravou-prost%C3%A1tn%C3%AD-z%C3%A1stupce.pdf>

tak očekávat zvýšená rizika při realizaci obchodních transakcí. Opak je však pravdou. Ačkoliv lze dozajista souhlasit s tím, že v případě právnických osob, které zaměstnávají větší počet zaměstnanců či obchodují nejen na lokální, ale také mezinárodní úrovni, je zavedení compliance programu v podstatě nezbytností, je nutno říci, že uvedené platí i pro podniky menší.

Domnívám se, že vhodnost zavedení compliance programu i u menších podniků lze dovozovat z řady okolností. První z nich je ta, že jakákoliv forma podnikání s sebou přináší určitou míru rizika, k jehož eliminaci je třeba využívat veškerých možných prostředků. Zavedení compliance programu tak osobně považuji za vhodný prvek, který může dané riziko snížit či zcela eliminovat a posílit pozici podnikatele, spočívající v úsilí jednat s péčí řádného hospodáře, která se od něj vyžaduje.

Druhým argumentem, pro zavedení compliance programu u obchodních korporací jakékoliv velikosti a typu je to, že TOPO je závazné pro všechny právnické osoby (až na v něm uvedené výjimky), a to bez ohledu na jejich velikost či oblast působení. Je tak naivní se domnívat, že orgány činné v trestním řízení nebudou dovozovat trestní odpovědnost právnické osoby jen z toho důvodu, že je tato relativně malá a tím pádem pro trh nevýznamná.

Dalším argumentem je také skutečnost, že v podstatě v jakékoliv obchodní korporaci figurují zaměstnanci, kteří za danou společnost navenek jednájí, a je proto více než vhodné vymezit požadovaný pracovní postup s ohledem na identifikovaná rizika spojená s určitou pracovní pozicí a taktéž účelný způsob řešení vzniklých problémů. Stejně tak je vhodné deklarovat morální zásady a obecně firemní kulturu společnosti, se kterou by zaměstnanci měli být nejen seznámeni, ale se kterou by se také měli identifikovat a v souladu s ní navenek jednat. *„Opomíjení či porušování právních, etických i jiných pravidel toho kterého podnikatele (obchodní korporace), a to jak jednorázové, tak opakované, může mít v praxi obchodních korporací značné dopady v podobě nejrůznějších veřejnoprávních či soukromoprávních postihů.“*⁵⁰

Z výše uvedeného lze usuzovat i na základní funkce compliance programu, na které je možno pohlížet z více pohledů. První rovinu lze spatřovat ve funkci identifikační, analytické a detekční, kdy prostřednictvím vhodně zvolené

⁵⁰ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 11. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

systematiky dochází k identifikování vnějšího právního prostředí a zároveň jeho vlivu na konkrétní obchodní korporaci, se současným zohledněním reálných procesů probíhajících v této korporaci a individuálních rizik, s jejichž výskytem je při dané obchodní činnosti třeba počítat.⁵¹

Po provedené identifikaci dochází k naplnění funkce analyzační, v rámci které, dochází ke komparaci požadovaného stavu, který je identifikován na základě právních předpisů dopadajících na danou obchodní korporaci, a stavu, ve kterém se podnik v posuzované době nachází. Prostřednictvím analýzy jsou vypracovány postupy, jejichž aplikování v obchodní korporaci povede k souladu s právními předpisy, jakož i morálními závazky, jejichž naplnění lze v činnosti obchodních korporací nejen očekávat, ale také vyžadovat.

Při stanovování postupů, které by měly vést k požadovanému souladu s právními předpisy je však třeba zohlednit i skutečnost, že i přes tuto snahu může fakticky dojít k realizaci jednání, které nelze považovat za právně či morálně nezávadné. Je proto nezbytné vypracovat sérii postupů, jejichž cílem bude včasná detekce protiprávního jednání, jakož i postupy, vedoucí k jejich bezodkladnému a vhodnému vyřešení tak, aby nedošlo k újmě na straně obchodní korporace a k eskalování nežádoucího jednání.⁵²

Další funkcí compliance programu je jeho funkce preventivní⁵³, kdy při jeho správném zavedení lze očekávat, že každá fyzická osoba, zastupující obchodní korporaci, bude seznámena s relevantními právními předpisy a riziky, která souvisí s její pracovní činností, jakož i postupy, jejichž aplikací dojde k eliminaci těchto rizik na minimum.

Významnou funkcí compliance programu, o které pojednává tato práce, je funkce ochranná,⁵⁴ kdy i v případě, že dojde k porušení právních předpisů lze uvažovat o trestní neodpovědnosti právnické osoby za toto jednání, za předpokladu, že tato osoba vynaložila veškeré úsilí, které po ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby zabránila postupu nekorespondujícímu s právními předpisy.

⁵¹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 13-14. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁵² Tamtéž.

⁵³ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 13-14. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁵⁴ Tamtéž.

Zavedení a faktickou realizaci compliance programu lze dozajista považovat za vynaložení úsilí právnické osoby k minimalizaci rizika páčání trestné činnosti, kdy uvedený postup považují do určité míry za nezbytný k naplnění významu péče řádného hospodáře a souvisejících standardů, které by měla dodržovat každá právnická osoba. I v případě menších subjektů je proto vhodné zavedení compliance programu v rozsahu, který dostatečně ošetří práva a povinnosti takové právnické osoby, a zabezpečí její další činnost bez negativních dopadů pramenících z nerespektování či prosté neznalosti požadavků státu na jejich činnost.

2.2 Analýza podniku před přijetím compliance programu

Před samotnou tvorbou interních předpisů společnosti, které jsou materiálním zachycením daného compliance programu,⁵⁵ je nezbytné provést tzv. risk analýzu, z jejíž závěrů se dále bude odvíjet kompletnost individualizovaného compliance programu pro danou společnost.⁵⁶

Pro obchodní korporaci může být užitečný, a co se týče exkulpace z trestní odpovědnosti i právně relevantní, pouze takový program, který je výsledkem analýzy odrážející veškerá specifika daného oboru, ve kterém korporace realizuje svou činnost, jakož i jedinečnost nastavení činností v rámci této korporace.⁵⁷

Za nevhodnou praxi, která je v České republice mnohdy aplikována, lze považovat faktické vynechání provedení analýzy a přistoupení přímo k přijetí a implementaci compliance programu, který je obecného charakteru, a konkrétní rizika hrozící dané korporaci v podstatě nezohledňuje. Tyto obecné compliance programy jsou veřejnosti přístupné prostřednictvím internetu, kdy korporace pouze doplní své identifikační údaje a bez dalšího dokumenty přijme. Je však třeba si uvědomit, že: „[j]e logické, že každá společnost čelí kvalitativně i kvantitativně odlišným rizikům.“⁵⁸

⁵⁵ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 91-95. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁵⁶ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Příručka pro právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25-26 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 51. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

Popsaná praxe nezasahuje pouze do oblasti compliance programu, ale lze ji najít kupříkladu i v oblasti BOZP, kdy se korporace domnívá, že prostým přijetím obecné deklarace naplní zákonné standardy, a v případě pochybení bude vyňata z okruhu viníků a vyhne se tak postihům ze strany státních orgánů. Tato představa je však zcela mylná.

Stejně jako v případě BOZP, i v případě compliance programu je důraz kladen právě na provedení úvodní analýzy a závěrech z ní vyplývajících. Bez tohoto kroku lze celý compliance program označit pouze za určitou formu obecné deklarace, která však nemá pro obchodní korporaci větší přínos jak s ohledem na zkvalitnění firemního prostředí, tak s ohledem na zamezení právního postihu směřujícího vůči této korporaci.

Před samotným zahájením analýzy by proto obchodní korporace měla zvážit, čeho chce zavedením compliance programu dosáhnout a jaké prostředky je ochotna do něj investovat. Je třeba zdůraznit, že provedením analýzy a zavedením programu do korporace tato činnost zásadně nekončí.⁵⁹

Při rozhodnutí o vhodnosti či nezbytnosti přijetí tohoto druhu opatření je nutno počítat s tím, že na aktualizaci programu, analýze jeho účinnosti, školení či řešení jednání, která jsou s ním v rozporu, bude třeba vynakládat další finanční prostředky, a to zásadně po celou dobu existence, resp. činnosti dané společnosti. *„Náklady na zavedení compliance programu by neměly přesáhnout jeho přínosy. Společnost by tedy měla přistoupit k tvorbě detailnějšího programu, který se jí ještě vyplatí. Je sice pravdou, že čím detailnější compliance program je, tím větší přínos pro společnost. Lze nicméně předpokládat, že menší společnost s několika zaměstnanci, jejíž činnost není příliš riziková (např. z toho důvodu, že se společnost neuchází o veřejné zakázky), nepotřebuje několikasetstránkový balíček interních předpisů. Postačí jí hrstka klíčových dokumentů, dokonce možná i jediný komplexní a jejími zaměstnanci a dalšími pracovníky dodržovaný interní předpis.“*⁶⁰

Obchodní korporace může k provedení analýzy a následnému vytvoření komplexního compliance programu přistoupit samostatně, tedy, že analýzu provede

⁵⁹ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 28-30 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁶⁰ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 49. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

samotná právnická osoba, respektive některý z jejích orgánů či zaměstnanců. Tento způsob lze považovat za dostačující za předpokladu, že se jedná o společnost menší, jejíž obchodní transakce a celkovou činnost nelze označit za příliš rizikovou a současně se tomuto procesu bude věnovat osoba, která je dostatečně schopná zorientovat se v celkové problematice a smyslu zavedení compliance programu.

V případě, že se však jedná o společnost rozsáhlejší, spolupracující se zahraničím, využívající možnosti účasti ve veřejných zakázkách či usilující o dotace, lze mít za to, že k realizaci compliance programu bude vhodnější využít osob, které se na danou problematiku specializují. Uvedené lze doporučit i společnostem menšího rozsahu, které s compliance nemají zkušenosti a studiem principu compliance programu se zkrátka nechtějí či nejsou schopny více zabývat. V těchto situacích je dozajista vhodnou volbou obrátit se na externí společnost, která se problematikou compliance zabývá, popř. na advokáta se specializací na právo obchodních korporací.⁶¹

Další variantou je vytvoření nového pracovního místa či oddělení, v případě větších korporací, které bude mít soulad jednání právnické osoby s právními předpisy a morálními standardy na starosti a bude za něj do určité míry odpovědné.⁶²

Osoba provádějící analýzu nesmí opomenout řadu klíčových oblastí, bez jejichž zkoumání by nebylo možné compliance program vytvořit. Prvotním, a zároveň jedním z jednodušších kroků, je získání základních informací o obchodní korporaci, tedy v jakém oboru dochází k podnikatelské činnosti, jaká je velikost korporace, zda je compliance již na určité úrovni zavedeno a příp. kdo je za jeho realizaci odpovědný.⁶³

V případě, že je compliance program v dané korporaci již určitým způsobem realizován, je dále nezbytné zanalyzovat organizaci vztahů v korporaci se zaměřením na propojení a oblasti působení compliance teamu či compliance

⁶¹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 53. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁶² *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 30 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁶³ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 26-33. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

officera, tedy osoby, resp. osob které jsou odpovědné za naplnění účelu compliance programu.⁶⁴ Výsledkem této části analýzy by mělo být zjištění, zda se v obchodní korporaci vyskytuje osoba, která má tuto agendu na starosti, zda-li má tato osoba odpovídající kompetence a pokud ano, jak reálně zajišťuje dosažení souladu jednání společnosti s právními předpisy, jakož i etickými standardy.

V situaci, kdy se jedná o korporaci novou, nebo takovou, která se již na obchodním trhu pohybuje delší dobu, ale k zavedení compliance programu dospěla až v určité fázi své činnosti, není logicky nutné analyzovat interní předpisy a celkové nastavení compliance programu, jakož i odpovědnou osobu, kdy tato fakticky neexistuje, ale je možné přistoupit rovnou k dalším krokům analýzy.

V případě, že se jedná o společnost, která je činná již delší dobu, je namístež zanalyzovat historii společnosti, a to zejména v souvislosti s možnými problémy, kdy došlo k porušení právních předpisů či k postupu v rozporu s dobrými mravy. V této souvislosti lze zejména doporučit zanalyzovat možné příčiny vzniku pochybení a možnosti budoucí eliminace.⁶⁵

Za stěžejní část postupu před přijetím compliance programu osobně považují analýzu právních předpisů, které jsou pro činnost právnické osoby relevantní. S ohledem na to, že v současné době dochází k určitému odklonu od pojetí obchodní korporace jako prostředku pro generování zisku, ve prospěch pojetí širšího, kdy je důraz kladen i na společenskou odpovědnost společnosti⁶⁶, je třeba analyzovat širokou oblast právních předpisů.

Za tyto předpisy lze dozajista považovat předpisy pracovněprávní, se zaměřením na práva a povinnosti zaměstnanců obchodní korporace, dále úpravu ochrany osobních údajů, která po přijetí GDPR dospěla značných změn a na obchodní korporace klade řadu nových povinností, při jejichž nedodržování hrozí korporaci značné sankce, či právní úpravu hospodářské soutěže a dalších pramenů práva, která s činností společnosti souvisí. Samostatnou otázkou je analýza TOPO, kdy v případě porušení trestněprávních předpisů můžou být

⁶⁴ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 26-33. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 4. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

uložené sankce pro společnost fatální.⁶⁷ Vzhledem k tomu, že právnické osoby se nejčastěji dopouštějí trestných činů souvisejících s daňovou politikou, nelze opomenout ani daňové právní předpisy.

Při analýze právních předpisů se jeví jako vhodné nejprve určit riziková ustanovení, která souvisí s činností právnické osoby, a po provedené analýze stanovit, jaké kroky by měla korporace učinit pro maximální eliminaci vzniku nežádoucího jednání a zabránění sankčních následků. Domnívám se, že v rámci řádného compliance programu by mělo dojít nejen k vytyčení rizikových ustanovení daných právních předpisů, ale také k popisu postupů, kterými k protiprávnímu jednání nejčastěji dochází, a to za účelem předejití tohoto typu jednání.

I přes zavedení těchto opatření nelze vyloučit, že k určitému pochybení dojít může. Pro tyto případy je proto nezbytné zavedení účinných detekčních opatření, prostřednictvím kterých dojde k rychlému odhalení spáchaného skutku a zabránění jeho následnému opakování či páchání závažnějších činů.

S preventivní a detekční funkcí compliance programu je neodmyslitelně spjata i fáze reakční,⁶⁸ kdy by po provedení analýzy mělo být zcela zřejmé, jaké kroky je při detekování nežádoucího jednání učinit, aby došlo k co nejrychlejšímu napravení situace a zabránění negativních následků, které z daného jednání pramení a které mohou mít negativní vliv jak na finanční situaci korporace, tak na její dobré jméno či samotnou budoucí existenci.

Mám za to, že v průběhu postupu před přijetím compliance programu by mělo dojít i k zanalyzování jednotlivých pracovních míst, a to zejména s ohledem na následný popis pravomocí a odpovědnosti, které jsou s daným místem spojené a možnostem jejich zneužití. Uvedené lze doporučit zejména v případě korporací větších, kdy může docházet ke kumulaci kompetencí a značným negativním důsledkům při jejich zneužití. I v případě menších společností se však jeví jako

⁶⁷ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 103-231. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁶⁸ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

vhodné alespoň částečné zanalyzování jednotlivých či klíčových pracovních míst a vymezení rozsahu s nimi spojených oprávnění, jakož i odpovědnosti.

Pokud dojde ke zjištění, že na jednom pracovním místě dochází k neúměrnému hromadění oprávnění, kdy by jejich zneužití mohlo korporaci přinést značné negativní následky, je nezbytné eliminovat tato rizika. Daného lze dosáhnout řadou prostředků, ať už se jedná o vytvoření dalších pracovních míst a rozdělení těchto pravomocí mezi více zaměstnanců či stanovení vyšších požadavků na obsazení daného pracovního místa. V tomto případě lze uvažovat jak o předchozí praxi a doporučení předešlých zaměstnavatelů, tak o výpisu z trestního rejstříku či jiných opatřeních osvědčujících kvality dané osoby.

Poslední částí analýzy pracovních míst by dle mého názoru mělo být definování současných kontrolních mechanismů napříč společnostmi a identifikace jednotlivých vztahů nadřízenosti a podřízenosti na pracovišti.

Analýze by mělo podléhat i obecné zajišťování zabezpečení prostor, ve kterém dochází k podnikání, a to jak za účelem ochrany osobních údajů, ke kterým by měly mít přístup pouze oprávněné osoby, tak i k ochraně zájmů samotné právnické osoby a jejích zaměstnanců. Zde se jedná zejména o systém kontroly přístupu a chování na pracovišti, kdy je možné uvažovat o zavedení evidenčních karet pro detekci vstupu držitele karty do objektu či monitorování pohybu v interních systémech právnické osoby, napojení na Pult centralizované ochrany, popřípadě zavedení kamerového systému. Obchodní korporace by dále měla dbát na zabezpečení softwarového přístupu k elektronickým datům a zaznamenávání konkrétních osob, které s daty pracují, a to s ohledem na možnou zneužitelnost těchto dat.

Všechny tyto prvky, sloužící k zajištění bezpečnosti v prostorách právnické osoby, lze označit za žádoucí a osvědčující zájem právnické osoby na postupu souladném s právními předpisy a péčí řádného hospodáře.

V průběhu těchto postupů, předcházejících vlastnímu přijetí compliance programu, je dále vhodné analyzovat aktuální firemní kulturu a zvyky v obchodní korporaci, a to v souvislosti se zamezením označení některých jednání za jednání korupční.⁶⁹ Posouzení přípustné míry není zcela jednoduché, kdy velmi záleží

⁶⁹ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí,

na oboru a velikosti společnosti, kdy jednání, které by u korporace malého rozsahu bylo možné označit za jednání korupční, je v případě korporace s několikanásobně větším obratem a polem působnosti považováno za běžné a souladné s právními předpisy.

Jedním z hlavních problémů compliance programu je detekce jednání, které je s tímto programem v rozporu. V rámci analýzy je proto vhodné zaměřit se i na to, jaké jsou vztahy ve společnosti a jaká je firemní filosofie, aby bylo možné určit, jakými způsoby bude ošetřena detekce těchto pochybení, a to tak, aby k detekci fakticky docházelo. Nejvhodnějším způsobem se jeví zavedení tzv. whistleblowing systému, kdy k upozornění na protiprávní jednání dochází z řad vlastních zaměstnanců společnosti osobě, která je za daný úsek činnosti či obecně za realizaci compliance programu, odpovědná.⁷⁰ Mám však za to, že v prostředí České republiky se nejedná o příliš realizovatelnou možnost, jelikož na tato jednání je nahlíženo značně negativně a je spíše považováno za formu udavačství. Vzhledem k aktuálně projednávanému zákonu o ochraně oznamovatelů lze nicméně očekávat, že od této domněnky bude postupně odstupováno a oznamování možného protiprávního chování bude nadále považováno za běžné. Problematika whistleblowingu je blíže analyzována níže, a to v části detekce protiprávního jednání.

V průběhu analýzy je nutno stanovit také to, jakým způsobem bude na jednotlivá porušení reagováno, aby v případě, že k takovému porušení fakticky dojde, bylo jasné, jak dále postupovat a eliminovat negativní následky.⁷¹

Výše uvedené kroky analýzy lze považovat za kroky základní, které by měly být provedeny vždy. Vzhledem ke specifčnosti jednotlivých korporací je však třeba brát zřetel na jejich individuální potřeby a těmto analýzu uzpůsobit pro zajištění co nejvíce přiléhavého compliance programu. *„Každá právnická osoba musí CMS upravit podle konkrétních rizik, která jí hrozí nebo mohou hrozit. Právnická osoba by měla být schopna vysvětlit, proč se přiklonila k právě zvoleným opatřením.*

přepřeracované vydání. 2020, str. 32 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁷⁰ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 51-64. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁷¹ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepřeracované vydání. 2020, str. 29-30 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

V oblasti hodnocení rizik se očekává provádění pravidelných aktualizací, protože struktura rizik a jejich míra se postupem času mění. ⁷²

2.3 Compliance program

V této části kapitoly bude referováno o obsahu compliance programu, který lze obecně dělit na tři části, a to část preventivní, detekční a reakční, jak bylo zohledněno již při provádění analýzy výše. Současně bude popsána také obvyklá forma compliance programu.

2.3.1 Obsah

Požadovaný obsah compliance programů není v rámci právních předpisů blíže specifikován, v komentáři k TOPO lze však nalézt určité zmínky, vztahující se k běžnému obsahu těchto dokumentů, ze kterých lze alespoň částečně vycházet. *„U některých společností, jako např. obchodních řetězců a finančních institucí, jsou vytvářeny tzv. compliance programy, v nichž je komplexně deklarováno, že taková právnická osoba se chce chovat v souladu se všemi zákony, právními předpisy, ale i etickými normami, tedy jak uvnitř, tak i navenek chce postupovat zcela nezávadně.*“⁷³ Uvedená definice compliance programu z pohledu trestněprávního odpovídá jeho obecnému pojetí, které bylo analyzováno výše.

V compliance programech *„nejsou stanoveny jen normy nezávadného chování, ale jsou zde stanoveny i určité organizační složky (např. oddělení vnitřního auditu) a nezřídka i konkrétní osoby, které odpovídají za dodržování a kontrolu v nich stanovených povinností, pravidel a závazků. Za efektivní moderní instituci, která může přispět k účinnému provádění a kontrole přijatých opatření, lze považovat interního nebo externího ombudsmana (compliance officer), jenž může mimo jiné i přijímat oznámení od zaměstnanců a dalších osob na rizikových pracovištích.*“⁷⁴ Při tvorbě vlastního obsahu compliance programu by tak měl být kladen zřetel i na vymezení oddělení či osob, které mají za dodržování a funkčnost agendy compliance v rámci podniku odpovědnost.

⁷² Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 26 [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁷³ DĚDIČ, Jan. § 8 [Trestní odpovědnost právnické osoby]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PŮRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 158. Dostupné z: [https://www.beck-online.cz/bo/document-](https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklttmjptemrbgftimjyl5ygmoa#)

[view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklttmjptemrbgftimjyl5ygmoa#](https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dklttmjptemrbgftimjyl5ygmoa#)

⁷⁴ Tamtéž.

Nutno podotknout, že přijetí programu, který přičítá odpovědnost za realizaci compliance určitému oddělení či compliance officerovi, nevede ke zbavení odpovědnosti statutárního orgánu.⁷⁵ O pozici compliance officera bude blíže referováno níže.

Co se týče stanovení dalšího požadovaného obsahu, lze vycházet jednak ze zahraniční úpravy compliance programů, ať už se jedná o úpravu USA či úpravu kupř. UK, kde je tradice compliance výrazně delší a je možné z ní čerpat, tak z obecného příklonu ke „corporate social responsibility“, k němuž dochází v posledních letech. Corporate social responsibility označuje společenskou odpovědnost korporace, která pramení z toho, že korporace mají na okolní svět značný vliv a vzhledem k jejich počtu a rozsahu je nezbytné, aby si tento jev uvědomily a chovaly se zodpovědně a v souladu s právními předpisy. Uvedený pojem úzce souvisí s mnohdy neblahým vlivem korporací na životní prostředí, který lze spatřovat zejména v touze korporací po dosažení co nejvyššího zisku bez ohledu na související způsobené škody. K těmto jevům docházelo masivně spíše v minulosti, ačkoliv země třetího světa stále upřednostňují zisk nad celospolečenským dopadem na životní prostředí.⁷⁶

Z významných pramenů, pro tvorbu compliance programu, je třeba zmínit normu ISO 19600 – Compliance management system z roku 2014 a její novelu ISO 37301, k jejímuž vydání by mělo dojít v první polovině roku 2021. „*Zásadní změnu bude přitom nový standard ISO 37301 představovat nejen svým obsahem, ale i tím, že půjde o normu typu A, u které bude, na rozdíl od současného ISO 19600, možná i certifikace příslušného CMS.*“⁷⁷

ISO 19600 má pomoci korporacím k ustanovení efektivního a účinného compliance programu, kdy tento standard má přispět k porozumění a dodržování stále narůstajícího počtu regulací a tyto uznávat za fundamentální součásti trhu. Vhodné sladění strategických iniciativ, cílů a compliance má být korporaci

⁷⁵ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 72-73. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁷⁶ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 4. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

⁷⁷ KOUKAL, Pavel. Od roku 2021 nový standard ISO pro Compliance management systémy (CMS). *Compliance News* [online]. 2020, 12/2020, 2020(3), s. 4 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://www.roedl.net/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/compliance/Compliance_News_03_2020_cz.pdf

nápomocné s využitím jejího potenciálu, vymezením odpovědnosti, zvýšením efektivity jejich činností a snížení nákladů.⁷⁸

Norma ISO 19600 je obecným doporučením, které: „*Poskytuje návod pro nastavení, rozvíjení, implementaci, hodnocení, udržování a zlepšování efektivního a reagujícího compliance management systému uvnitř právnické osoby.*“⁷⁹ a to napříč všemi typy právnických osob. Norma tak stanovuje doporučené postupy a techniky vedoucí k neopomenutí podstatných částí při realizaci compliance programu, bez ohledu na strukturu, velikost či organizaci této osoby. „*Založen je na principech dobré správy, proporcionality, transparentnosti a udržitelnosti.*“⁸⁰ přičemž je vystavěn na čtyřech krocích: „*Naplánuj: Compliance závazky jsou identifikovány a compliance rizika jsou hodnocena, aby z nich byly odvozeny strategie a definována opatření, která se jich týkají. Udělej: Definovaná opatření jsou implementována a mechanismus monitorování je založen. Zkontroluj: CMS je vyhodnocen na základě zavedených kontrol. Jednej: Podle výsledků je CMS soustavně zlepšován a odchylné případy (non-compliance) jsou zvládnuty.*“⁸¹ Z uvedeného je patrné, že norma ISO 19600 je nápomocným nástrojem nejen pro vymezení nezbytného obsahu compliance programu, ale také určitým návodem pro celý proces zavádění a udržování compliance programu ve stavu způsobilém k ochraně právnické osoby.

Významnou součástí kvalitně nastaveného compliance programu je také vypořádání se s korupcí uvnitř právnické osoby. Ačkoliv každý stát má vlastní protikorupční opatření, lze i zde vycházet z mezinárodního standardu, kterým je ISO 37001 – Anti-bribery management systems z roku 2016 či z právních předpisů jiných států, ve kterých má compliance systém delší tradici. Do této kategorie předpisů lze zařadit kupříkladu zákon USA Foreign Corrupt Practices Act z roku 1977, který je významný s ohledem na svou exteritoriální aplikovatelnost

⁷⁸ ISO 19600:2014 Compliance management systems - Guidelines: Whitepaper [online], s. 4-13 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z:

https://pecb.com/en/whitepaperDownloadImage?file=ISO19600+Whitepaper_6A0D0FA0BB27A1173A9AE8612427B89.pdf

⁷⁹ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 32 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁸⁰ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 32 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

⁸¹ Tamtéž.

a všeobecný respekt ze strany dalších států. Obdobné postavení lze přisuzovat i UK Bribery Act z roku 2010, který je označován za nejpřísnější protikorupční zákon světa a taktéž je založen na principu exterritoriality.⁸² Co se týče úpravy protikorupčních opatření v Evropě, lze zmínit dva dokumenty RE, a to Trestněprávní úmluvu o korupci z roku 1999 a Občanskoprávní úmluvu o korupci z roku 2000.⁸³

V rámci compliance programu by mělo dojít k alespoň základnímu deklarování dodržování právních předpisů z rozličných oblastí práva, které v určité míře souvisí s činností právnické osoby a k vymezení postoje a realizovaných opatření, která mají zabránit protiprávnímu či protispolečenskému jednání ze strany korporace.

V následujících podkapitolách budou stručně popsány jednotlivé oblasti práva, které by právnická osoba měla při tvorbě obsahu compliance programu dostatečně určitě identifikovat, analyzovat a dle vyhodnoceného rizika tyto případně zahrnout do vlastního compliance programu.

2.3.1.1 Trestní právo

Vzhledem k celospolečenské škodlivosti, ke které protiprávní jednání obchodních korporací vede, bylo v posledních desetiletích apelováno na důslednou penalizaci těchto útvarů a rozšíření trestní odpovědnosti. Uvedeného bylo dosaženo na poli mezinárodním, unijním i vnitrostátním, a to přijetím předpisů, které umožňují sankcionování nejen osob fyzických, ale i osob právnických.

S ohledem na tento vývoj, který lze považovat za jediné vhodné řešení stávající situace, je ze strany právnických osob potřebné zavedení preventivních opatření, která riziko trestněprávní odpovědnosti sníží. Za jedno z těchto opatření je považováno také zavedení compliance programu, a to jak s ohledem na prevenci, kterou lze spatřovat zejména ve zmapování relevantních trestněprávních předpisů dopadajících na danou korporaci, tak v souvislosti s případnou exkulpací právnické osoby, pokud by ke spáchání trestného činu i přes zavedená opatření došlo.

V tomto bodě by se tak korporace měla vypořádat zejména s problematikou korupce, nekalé soutěže, daňovou trestnou činností, podvody, praním špinavých

⁸² SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 4-6. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁸³ Tamtéž.

peněz, trestnými činy souvisejícími s účetnictvím, neoprávněného podnikání, zneužití informací, porušení práv třetí osoby a dalšími trestnými činy, které je právnická osoba objektivně schopna dle TOPO spáchat.

Compliance program bez zohlednění trestněprávní problematiky by tak nemohl být považován za zdařilý a pro korporaci prospěšný.⁸⁴

2.3.1.2 Soutěžní právo

Další oblastí, kterou je v rámci zavádění compliance programu nutno zohlednit, je soutěžní právo, a to zejména s ohledem na značné sankce, které jsou s jeho porušováním spojené.

Soutěžní právo je zakotveno jak na úrovni EU, tak na úrovni vnitrostátní, kdy za základní právní předpis v rámci České republiky je považován zákon o ochraně hospodářské soutěže (OHS) a subsidiárně také TOPO.

V § 3 OHS je obsaženo omezení k uzavírání tzv. zakázaných dohod, což jsou: „[d]ohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku. Dohody, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, nejsou považovány za zakázané.“⁸⁵

Dalším jednáním odporujícím OHS je zneužití dominantního postavení na trhu dle § 10 OHS. Dominantní postavení má soutěžitel či více soutěžitelů, kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. Zneužitím dominantního postavení je kupříkladu vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu, uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči odlišným účastníkům trhu, omezení výroby na úkor spotřebitelů atp.⁸⁶

⁸⁴ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 74-107. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁸⁵ ČESKO. § 3 zákon č. 143/2001 ze dne 4. dubna 2001 o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2001. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjugmxhazrtfuyte>

⁸⁶ ČESKO. § 10 a § 11 zákon č. 143/2001 ze dne 4. dubna 2001 o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2001. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjugmxhazrtfuyte>

Posledním jednáním odporujícím soutěžnímu právu dle OHS je tzv. spojování soutěžitelů podle § 12 a násl. OHS. Spojování soutěžitelů označuje situaci, kdy dojde fúzí dvou či více do té doby samostatně jednajících korporací (soutěžitelů) k ovládnutí podstatné části trhu a faktickému vyloučení konkurence, což je jevem značně nežádoucím, jak pro fungování trhu, tak z pohledu vlivu na postavení spotřebitelů.⁸⁷

S porušováním soutěžního práva jsou spojeny také některé trestné činy vymezené v TZ, konkrétně se jedná o porušení pravidel hospodářské soutěže a pletichy při zadávání veřejné zakázky. Porušením pravidel hospodářské soutěže dle § 248 TZ je kupříkladu realizace klamavé reklamy, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, srovnávací reklama, porušování obchodního tajemství, ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí a další jednání, která jsou v rozporu s principy rovných podmínek hospodářské soutěže, kdy úspěch podniku má záviset primárně na jeho obchodní strategii a související činnosti, nikoliv však na jednání protiprávním.⁸⁸

Pletichami při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži je jednání, ve kterém je díky lsti, pohrůžce násilím či majetkovému prospěchu dosaženo zdržení se účasti v zadávacím řízení či ve veřejné soutěži jinému soutěžiteli, popř. kdy dojde ke sjednání dohody mezi zájemci, resp. uchazeči.⁸⁹

Vzhledem k tomu, že zadávání veřejných zakázek (veřejná soutěž) je realizováno při dodržování zásady transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace,⁹⁰ je patrné, že výše uvedeným jednáním dojde k porušení samotných základů soutěžního práva, které by pod vlivem uvedených skutků zcela postrádalo smyslu.

S veřejnými zakázkami a soutěžním právem obecně, jsou spojeny obchodní transakce, které svým rozsahem mohou ovlivňovat nejen lokální trh,

⁸⁷ ČESKO. § 12 zákon č. 143/2001 ze dne 4. dubna 2001 o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2001. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgayv6mjugmxhazrtfuyte>

⁸⁸ ČESKO. § 248 zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2009. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfzygmmjtfuya&rowIndex=0#>

⁸⁹ ČESKO. § 257 zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2009. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfzygmmjtfuya&rowIndex=0#>

⁹⁰ ČESKO. § 6 zákon č. 134/2016 ze dne 19. dubna 2016 o zadávání veřejných zakázek. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2016. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqge3f6mjtqwtm>

ale i ekonomickou situaci ve více státech, kdy finanční částky, za kterých dochází k jejich realizaci lze stěží považovat za částky zanedbatelné. V souvislosti s tím, jsou i sankce za uvedená protiprávní jednání značné, mnohdy přímo likvidační, pročez je nezbytné tato rizika v compliance programu ošetřit.⁹¹ *„Cílem compliance programů je proto vyloučit nebo snížit riziko výše uvedených důsledků pro soutěžitele, jeho zaměstnance a majitele tak, aby k porušením nedocházelo, resp. na ně bylo odpovídajícím způsobem reagováno. Jejich obsahem je stanovení jasných a přehledných pravidel a efektivních strategií, jakým způsobem postupovat v případě vyšetřování a řízení před soutěžními úřady a pravidelná školení pro zaměstnance.“*⁹²

2.3.1.3 Ochrana osobních údajů

S přijetím GDPR, které nabylo účinnosti dne 25. 5. 2018, došlo ke sjednocení právní úpravy ochrany osobních údajů v rámci EU a taktéž ke zpřísnění sankcí pro případ porušení stanovených povinností.

Každá právnická osoba, která vykonává určitou činnost, zpracovává osobní údaje, ať už se jedná o osobní údaje zaměstnanců, klientů či dodavatelů za předpokladu, že se jedná o fyzické osoby. Zpracování osobních údajů představuje běžnou každodenní rutinu korporace, kdy zpracovávané údaje jsou nezbytné pro vlastní činnost korporace. S ohledem na možnou zneužitelnost osobních údajů je však třeba tyto údaje chránit, aby nedocházelo k jejich úniku a s tím spojeným rizikům pro dané fyzické osoby. Dle článku 4 GDPR jsou osobními údaji *„veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě; identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.“*⁹³

⁹¹ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 108-146. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁹² SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 108. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁹³ Čl. 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

Pro potřeby compliance programu v oblasti ochrany osobních údajů je nezbytné analyzovat účel, právní titul a přiměřenost jejich zpracování.⁹⁴ V případě obchodní činnosti je účelem zpracování osobních údajů obvykle realizace smluvních vztahů, nabízení služeb, ale také dodržování povinností plynoucích ze zvláštních právních předpisů.

Aby mohlo docházet k legitimnímu zpracování osobních údajů, je nezbytné stanovit právní titul, tedy na základě čeho daný správce osobních údajů tyto údaje zpracovává. Právním titulem je kupříkladu souhlas daného subjektu, tedy fyzické osoby, jejíž údaje mají být zpracovávány, nezbytnost zpracování osobních údajů uložená právním předpisem či zpracování potřebné pro plnění smlouvy.⁹⁵

Dalším analyzovaným prvkem je přiměřenost, která vyjadřuje povinnost správce zpracovávat pouze ty údaje, které je nezbytné zpracovat, a pouze v takové míře, aby bylo dosaženo sledovaného cíle.

Při provádění analýzy zpracovávání osobních údajů by tak měl být důraz kladen na zjištění osobních údajů, které právnická osoba fakticky pro svou činnost potřebuje, identifikace oprávnění k jejich shromažďování a zpracovávání a určení míry zpracovávání, která je nezbytná pro dosažení účelu zpracování. Právnická osoba má dále povinnost zpracovávané údaje chránit před neoprávněnou manipulací a jejich zneužíváním, jakož i povinnost tyto shromažďovat pouze po nezbytně nutnou dobu.⁹⁶

Ačkoliv právní předpisy neukládají povinnost pro vytvoření systému k ochraně zpracovávání osobních údajů, zdá se být vhodným tyto procesy zahrnout do compliance programu. „*Odpovědným subjektům jsou toliko uloženy povinnosti v oblasti bezpečnosti dat, především posoudit rizika a zpracovat interní pravidla pro zaměstnance, kteří mají k osobním údajům přístup. Komplexní compliance program potom rovněž může být argumentem pro zproštění trestní odpovědnosti právnické osoby.*“⁹⁷

⁹⁴ Právní důvody zpracování osobních údajů. *GDPR: Obecné nařízení o ochraně osobních údajů prakticky* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/heslo/pravni-duvody-zpracovani-ou/>

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 147-183. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁹⁷ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 181. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

2.3.1.4 Kapitálový trh

Zatímco přijetí compliance programu u „běžných“ korporací je doporučováno, ale zpravidla je dobrovolného charakteru, existují i subjekty, jejichž činnost je natolik specifická a případné pochybení natolik významné, že přijetí compliance programu je jejich povinností vyplývající z příslušných právních předpisů. V souvislosti s kapitálovým trhem se jedná zejména o banky, obchodníky s cennými papíry a investiční zprostředkovatele.⁹⁸

Přijetí compliance programu lze však doporučit i společnostem, které sice nemají výslovnou zákonnou povinnost ke zřízení compliance, avšak jejich činnost s kapitálovým trhem souvisí. *„Nepochybný význam tak bude mít nejen u jiných regulovaných subjektů z řad pojišťoven, zajišťoven, penzijních společností, investičních společností a fondů atp., ale rovněž u klasických korporací, které jsou např. emitenty cenných papírů nebo jiných investičních nástrojů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu, ale rovněž i jiných korporací, které na kapitálový trh vstupují buď i jen v roli investorů.“*⁹⁹

Korporace bez zákonem vymezené povinnosti by tak měla minimálně zvážit, zda je pro její potřeby vhodné do compliance programu zahrnout taktéž otázky související s působením na kapitálovém trhu.

V souvislosti s kapitálovým trhem je třeba zmínit Nařízení MAR¹⁰⁰, které definuje činnosti, které jsou považovány za manipulativní v oblasti trhu a které je tak třeba pro účely compliance analyzovat. *„Příloha MAR uvádí rozsáhlý seznam ukazatelů manipulativních jednání, která mohou být považována za manipulaci s trhem. Jedná se o ukazatele manipulativního jednání související s nepravdivými nebo zavádějícími signály a se zajištěním ceny a o ukazatele manipulativního jednání souvisejícího s využíváním fiktivních prostředků nebo jakékoli jiné formy klamavého nebo lstivého jednání.“*¹⁰¹ V případě, že korporace identifikuje zvýšené

⁹⁸ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 184-224. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

⁹⁹ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 216. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁰⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L .2014.173.01.0001.01.CES>

¹⁰¹ HUSÁK, Zdeněk a Filip MICHALEC. Nové nařízení o zneužívání trhu - záplava povinností v parném létě. *epravo.cz* [online]. 20. 6. 2016 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-narizeni-o-zneuzivani-trhu-zaplava-povinnosti-v-parnem-lete-101826.html>

riziko možnosti dopuštění se některé z vymezených protiprávních činností, je tak vhodné toto zohlednit při přípravě compliance programu.

2.3.1.5 Pracovní právo

Oblast pracovního práva je znovu problematikou, se kterou přichází do styku každá právnická osoba, která má zaměstnance. Z tohoto důvodu je přinejmenším vhodné i tuto otázku zahrnout do programu compliance.

Základním pramenem pracovního práva je ZP, který ve svých ustanoveních definuje základní práva a povinnosti vznikající mezi zaměstnancem, jako slabší smluvní stranou, a zaměstnavatelem v rámci pracovního poměru. Vzhledem k tomu, že je na zaměstnance nahlíženo jako na slabší smluvní stranu, obsahuje ZP, jakož i další prameny pracovního práva, řadu povinností, které jsou kladeny na zaměstnavatele a jejichž naplnění je vyžadováno a příslušnými orgány kontrolováno.

Mezi tyto povinnosti lze zařadit jak dodržování řady taxativních ustanovení, která mají posílit postavení zaměstnance, ať už se jedná o otázky maximální přípustné délky zkušební doby a pracovní doby či možnosti ukončení pracovního poměru,¹⁰² tak i otázky související s vhodným pracovním prostředím.

Významnou povinností zaměstnavatele je i zajištění vhodných pracovních podmínek pro bezpečný výkon práce. S uvedeným souvisí také otázka BOZP a požární ochrany, které je zaměstnavatel povinen realizovat.¹⁰³

Problematika přijetí účinného compliance programu a účinného BOZP je do určité míry podobného charakteru, kdy u obou oblastí nepostačuje pouhá deklarace obecných tezí prohlašujících dodržování právních předpisů, ale je nutné analyzování vlastních potřeb právnické osoby v těchto otázkách.

Pro snížení rizika plynoucího z pracovněprávních předpisů je tak třeba doporučit zakotvení této problematiky do compliance programu každé korporace, a to za současného přijetí či odkazu na již existující systém BOZP. V případě pracovněprávních pochybení, pracovních úrazů či nemocí z povolání,

¹⁰² ČESKO. § 35, § 48 a § 78 a násl. zákon č. 262/2006 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2006. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mrwgixggyjvfu2di>

¹⁰³ ČESKO. § 101 a násl. zákon č. 262/2006 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2006. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mrwgixggyjvfu2di>

je compliance program nezbytným prostředkem pro možnost snížení či celkového zproštění odpovědnosti právnické osoby.¹⁰⁴

2.3.1.6 Korporační právo

Korporační právo provází obchodní korporaci od jejího založení až po její zrušení, resp. zánik, kdy primárně vychází ze ZOK, ve kterém jsou definovány jednotlivé typy obchodních korporací, jakož i náležitosti, jejichž naplnění je jedním z předpokladů pro existenci dané korporace, doplněného úpravou obsaženou v NOZ.

Pro účely compliance je oblast korporačního práva dalším stěžejním bodem, kdy porušení povinností může vést až ke zrušení právnické osoby. „*Pro zaměření funkce činnosti compliance v souvislosti s korporačním právem jsou klíčové normy, které pro případ porušení zakládají veřejnoprávní sankce, případně dokonce možnost, aby orgán veřejné moci uložil obchodní korporaci „trest smrti“ (tj. zrušení obchodní korporace s likvidací). Neméně významné normy korporačního práva jsou pak z našeho pohledu ty, které upravují podmínky, za kterých se určitá osoba může stát členem voleného orgánu.*“¹⁰⁵

V rámci analýzy korporačního práva aplikovatelného na danou korporaci je tak nezbytné zaměřit se na identifikaci klíčových ustanovení, jejichž porušení by vedlo k možnosti zrušení obchodní korporace. Těmito důvody může být kupříkladu obecné vyvíjení nezákonné činnosti v míře narušující veřejný pořádek, nesplnění předpokladů pro samotný vznik právnické osoby, neschopnost statutárního orgánu usnášet se po dobu delší 2 let atp.,¹⁰⁶ či důvody specifické, které jsou odvislé od typu obchodní korporace.

Předmětem zájmu při prováděné analýze, je taktéž povinnost obchodní korporace vůči obchodnímu rejstříku, kdy má korporace obecnou povinnost zakládání stanovených dokumentů do sbírky listin, která vyplývá ze ZOK. V případě opomíjení této povinnosti může dojít k penalizaci korporace.

¹⁰⁴ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 225-250. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁰⁵ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 251. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁰⁶ ČESKO. § 172 zákon č. 89/2012 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2012. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfygmmjwhawta>

V případě akciových společností je nezbytné zmínit také povinnost vedení vlastních internetových stránek, kdy i tyto podléhají požadavkům, které právnická osoba musí naplňovat, aby dostala svým zákonným povinnostem.¹⁰⁷

Za stěžejní lze pokládat problematiku volení do orgánů obchodní korporace, kdy je v rámci korporační compliance třeba: „*vyhodnocovat (i) zda osoby, které jsou voleny do funkce členů volených orgánů obchodní korporace, splňují podmínky pro výkon funkce člena orgánů, resp. (ii) průběžně sledovat, zda na straně členů volených orgánů nedošlo k zániku funkce. Posouzení toho, zda členu orgánu vznikla funkce, případně zda mu funkce nezanikla, má zásadní význam např. ve světle toho, zda členovi orgánu náleží odměna za výkon funkce, zda je oprávněn zastupovat obchodní korporaci ve vztahu ke třetím osobám apod.*“¹⁰⁸

2.3.1.7 Koncernové řízení

Koncernové řízení by v rámci compliance programu mělo být zohledněno za situace, kdy je právnická osoba jednou z členů koncernu. „*Jedna nebo více osob podrobených jednotnému řízení (dále jen „řízená osoba“) jinou osobou nebo osobami (dále jen „řídící osoba“) tvoří s řídící osobou koncern.*“¹⁰⁹

V rámci koncernu tak dochází k uplatňování vlivu ze strany řídící osoby vůči osobě řízené. S ohledem na možné nadužívání či zneužívání tohoto vlivu je tak třeba specifikovat organizaci vztahů mezi korporacemi nacházejícími se v koncernu, a to nejen s ohledem na transparentnost vzájemných vztahů, ale také kvůli možnému vzniku odpovědnosti při protiprávním jednání, kdy je nezbytné stanovit, zda došlo k pochybení ze strany osoby řídící či řízené a identifikovat zákonem předpokládané důsledky.

Jelikož v rámci koncernového práva jde především o zneužívání vlivu řídící osoby, lze za nejčastější protiprávní jednání považovat zejména prosazení vlivu k újmě řízené osoby dle § 71 odst. 1 ZOK, neuhrazení újmy řídící osobou dle § 71 odst. 2 ZOK či neověřejnění zpráv o vzájemných vztazích mezi korporacemi.

¹⁰⁷ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 251-287. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁰⁸ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 273. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁰⁹ ČESKO. § 79 zákon č. 90/2012 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech. In: Sbírká zákonů České republiky, 2012. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezfb6ojqfzygmzsfuzq>

Pokud je tedy korporace, která zavádí compliance program, součástí koncernu, je nezbytné identifikovat, analyzovat a redukovat i rizika spojená s tímto statutem. Pro korporace, které v koncernu nejsou, by samozřejmě bylo nadbytečné tuto problematiku v compliance programu ošetřovat.¹¹⁰

2.3.2 Interní předpisy

Po identifikaci, analýze a vyhodnocení relevantních rizik je nezbytné jejich inkorporování do interních předpisů právnické osoby. Interní předpisy jsou souborem dokumentů, které souvisí s činností právnické osoby a jejichž jednotlivé názvy jsou zpravidla odvozeny od řešené problematiky.

Počet a rozsah interních předpisů je individuální záležitostí, kdy vždy závisí na konkrétní korporaci a zjištěných rizicích. Pro korporace menšího rozsahu s jednodušší obchodní činností tak bude dostatečných několik málo dokumentů o malém rozsahu, zatímco pro korporace s desítkami či stovkami zaměstnanců podnikající ve více rizikových oblastech bude třeba větší spektrum dokumentů, aby byla pokryta celá compliance problematika.

Ať už se jedná o jakékoliv interní předpisy, měly by být dodržovány určité zásady při jejich tvorbě, zejména „*by měly být přesné (jednoznačné), přehledné a výstižné, tj. pravidla v nich obsažená by měla být jasná a pokud možno stručná. Měly by být také srozumitelné, přílišná odbornost ve vyjadřování může bránit recipientům pravidel v jejich pochopení.*“¹¹¹

Je třeba mít na paměti, že s interními předpisy bude seznamována široká základna osob, a proto je třeba stanovená pravidla definovat tak, aby nebyl možný dvojný výklad a každý ze zaměstnanců byl nejen seznámen, ale především srozuměn s tím, co se po něm v rámci pracovní činnosti vyžaduje a s důsledky, kterým bude vystaven v případě nedodržování těchto předpisů.

Dalším požadavkem, kladeným na interní předpisy, je jejich dostupnost, kdy veškeré obecně platné interní předpisy musí být dostupné, a to ať v jejich listinné podobě, tak v podobě elektronické. Compliance program, který by byl dostupný jen omezenému okruhu oprávněných osob, popřípadě by byl zpřístupněn jen

¹¹⁰ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 288-303. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹¹¹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 91. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

na vyžádání, nelze považovat za funkční, prospěšný a z hlediska exkulpace právnické osoby za relevantní.¹¹²

Interní předpisy by neměly být pouhým shlukem náhodně vytvořených dokumentů, ale jednotným a organizovaným systémem, prostým od vnitřních rozporů a výkladových pochybení, které definují veškeré relevantní procesy v korporaci a odpovídající jednání.¹¹³

2.3.2.1 Etický kodex

Etický kodex představuje základní interní předpis, který stojí na pomyslné pyramidě vnitřních předpisů obchodní korporace. Stěžejní úloha etického kodexu pramení z toho, že je to právě ten, kdo definuje zásady a hodnoty, na kterých je korporace vystavěna a tím i způsob, jakým chce interně i navenek jednat.¹¹⁴

Kodex zásadně zavazuje veškeré zaměstnance korporace, ale také statutární orgán, který ho vydal a v některých případech je jeho dodržování vyžadováno i u obchodních partnerů, dodavatelů a dalších osob, se kterými korporace určitým způsobem vstupuje do právního vztahu.

Obsahem etického kodexu je zejména deklarace principů, na jejichž základě má korporace a osoby jí zastupující jednat, a to v návaznosti na dodržování právních předpisů a obecně uznávaných pravidel etiky. Kodex představuje předpis obecný, kdy v případě rozsáhlejších korporací dochází i k vydávání dalších předpisů konkrétnější povahy, které jsou však účinné pouze vůči určité skupině v rámci dané obchodní korporace.¹¹⁵ „Na jeho základě lze pak v rámci obchodní korporace vystavět ucelený systém vnitřních předpisů zahrnující vedle etického kodexu rovněž pracovní a organizační řád, pravidla pro jednání s klienty (včetně např. pravidel pro nakládání s dary a pozváním na společenské události), protikorupční pravidla, pravidla pro zamezení legalizace výnosů z trestné činnosti, pravidla pro nakládání s informacemi elektronického charakteru, pravidla

¹¹² HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 91-95. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 18-21. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹¹⁵ Tamtéž.

pro nakládání s majetkem (včetně statků duševního vlastnictví), pravidla postupu při zadávání veřejných zakázek apod.¹¹⁶

Konkrétně se může jednat o specifikaci očekávaného a požadovaného jednání zaměstnanců korporace, kdy se vychází ze základních zásad demokratického právního státu jako je zásada rovnosti, nestrannosti, zákazu diskriminace, zásady spravedlnosti, předcházení způsobení škody, respektování lidské důstojnosti, ochrany osobních údajů atp.

V rámci etického kodexu by taktéž měl být stanoven závazek dodržování platných právních předpisů, ať už se jedná o interní předpisy či zákony a jiné prameny práva obecně, ale taktéž v souvislosti s možným vznikem střetu zájmů či zneužitím postavení, kdy má etický kodex stanovovat vhodné postupy a tato rizika eliminovat.¹¹⁷

Pojetí etického kodexu je, stejně jako celý compliance program a problematika interních předpisů společnosti, ryze individuální povahy, kdy je jeho obsah odvozen od konkrétních potřeb dané korporace, a zatímco některé oblasti mohou být upraveny pouze okrajově, některým je naopak věnován značný prostor. Specifické pojetí interních předpisů a etického kodexu tak nelze považovat za nežádoucí, ale naopak potřebné, pokud naplňuje základní principy funkčnosti, organizovanosti a odpovídá cíli jejich zavedení v obchodní korporaci.

2.3.3 Pilíře compliance programu

Funkční compliance program je vystavěn na třech pilířích, a to na prevenci, detekci a reakci. *„Všechny tyto tři pilíře compliance mají nezastupitelný význam. Prevence tvoří základ účinného systému. Nicméně ani sebedokonalejší preventivní opatření nedokáže zabránit protiprávnímu jednání, které může dosáhnout i podoby trestného činu. Preventivní opatření musí být proto následována detekčními opatřeními, jejichž cílem je odhalení protiprávních jednání, aby na ně mohla právnická osoba zavčas reagovat.“¹¹⁸*

¹¹⁶ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 19. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹¹⁷ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 18-21. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹¹⁸ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

Pro dovození funkčnosti compliance programu je tak klíčové, aby se právnická osoba dostatečně věnovala všem těmto třem oblastem, kdy při opomenutí jednoho z pilířů dojde k faktickému narušení proveditelnosti cíle compliance programu, kterým je zamezení protiprávního jednání a s ním spojeným negativním důsledkům vůči korporaci. Základní systematika popisující životní cyklus compliance programu, resp. CMS a povinnosti obchodní korporace pro vytvoření efektivního programu tvoří přílohu č. 2 této práce.

2.3.3.1 Prevence

Pro naplnění preventivní funkce je nutné přijetí vnitřních předpisů, které budou stanovovat, jaké jednání je v rámci obchodní korporace žádoucí, a jaké je naopak nepřípustné. Samotné přijetí compliance programu však není dostačující, nýbrž je nutné s ním seznámit všechny zaměstnance a další osoby, které se podílí na činnosti právnické osoby a jejichž jednání by mohlo být korporaci přičítáno.

Seznámení s compliance programem probíhá prostřednictvím školení, v rámci kterého, dochází k vysvětlení jednotlivých částí compliance, a související problematiky. Školení by měla vést osoba znalá dané oblasti, jelikož není dostačující pouhé přečtení programu a podepsání prezenční listiny o účasti na školení, ale je nezbytné skutečné pochopení dané materie a následků, které se pojí s jejich nedodržením.

Frekvence a způsob školení závisí na vyhodnocení ze strany korporace, kdy je však vhodné zohlednit důsledky porušení compliance u jednotlivých skupin fyzických osob činných v dané korporaci a u těch skupin, které budou vyhodnoceny jako více rizikové, je vhodné uskutečňovat školení častěji a v užším kruhu.

Na konci školení by zpravidla měla být provedena kontrola toho, zda všichni účastníci dostatečně porozuměli požadavkům, které jsou na ně kladeny, a to prostřednictvím pohovoru či testu. O školeních by taktéž měla být vedena evidence, včetně prezenční listiny, a to jednak pro kontrolu proškolení všech osob v korporaci, ale taktéž s ohledem na možné dokazování o vynaložení veškerého úsilí k zabránění protiprávního jednání.¹¹⁹

¹¹⁹ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25-28 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

V případě korporace, jejíž zaměstnanci jsou vystaveni vyššímu riziku spáchání protiprávní činnosti, popř. u korporací s velkým množstvím zaměstnanců, lze uvažovat o zřízení poradenské služby, kdy v případě nejasností o správnosti řešení vzniklé situace, by existovala možnost obrátit se na osobu, která je oprávněna sdělit tazateli, jaký postup je souladný s compliance programem.¹²⁰

Mám však za to, že u „běžných“ korporací lze tohoto cíle dosáhnout prostřednictvím komunikace v rámci korporace, kdy za předpokladu, že v podniku vládne důvěra a možnost diskuse o vzniklých problémech, není nutno zřizovat speciální orgán, který by toto řešil a je dostačující vyřešit situaci v rámci běžného pracovního styku.

Dalším preventivním nástrojem je prověření obchodních partnerů a zaměstnanců. V souvislosti s obchodními partnery je vhodné analyzovat jejich historii, a to s ohledem na možná protiprávní jednání, jakož i vlastnickou strukturu právnické osoby a její celkový charakter. U zaměstnanců je vhodné zvolit takovou míru kontroly, která odpovídá obsazované pozici a s ní spojenými právy a následky, kterým by právnická osoba čelila v případě přijetí osoby pro danou pozici nevhodné. Pro tyto účely může sloužit výpis z rejstříku trestů, seznam nespolehlivých plátců, předchozí pracovní zkušenosti a důvod odchodu z předchozích zaměstnání, jakož i pohovor s kvalifikovaným personalistou, který je schopen na základě vstupních informací a pohovoru určit, zda je posuzovaná osoba vhodným kandidátem na pracovní pozici či nikoliv.¹²¹

2.3.3.2 Detekce

Druhým pilířem compliance programu je určení nástrojů, které povedou k účinnému detekování porušení stanovených pravidel.¹²² Ačkoliv by bylo pro korporaci optimální, kdyby bylo jednáno pouze v souladu s právními předpisy, resp. compliance programem, jedná se spíše o představu nereálnou, protože v praxi dochází téměř vždy k alespoň určitému porušování stanovených pravidel, ať už se jedná o pravidla ryze právní či toliko etická. Pro tyto případy je tak třeba stanovit

¹²⁰ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25-28 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 28-29 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

odpovídající postup, který povede k brzkému odhalení rozporného jednání a jeho následnému řešení.

V rámci detekování porušení compliance programu je třeba zavést systém pro ohlašování konkrétního podezření, kdy je třeba zvážit, jaký způsob oznamování bude pro korporaci nejvhodnější, resp. který bude skutečně účinný.

Ačkoliv pro samotného oznamovatele by bylo nejjednodušší anonymní ohlášení, nelze tento postup považovat za vhodný, a to jednak z důvodu, že by mohlo docházet k řadě nepravdivých oznámení, která by pouze zatěžovala systém a fakticky mohla bránit prošetření reálných případů pochybení, tak i z důvodu, že by oznamovatel mohl poskytnout pouze kusé informace, bez jejichž doplnění by prošetření nebylo reálně možno provést.

Za často využívané systémy lze označit tzv. whistleblowing, zřízení compliance oddělení či osobu compliance officera.¹²³ O těchto institutech bude blíže referováno v kapitole Efektivita a kontrola funkčnosti implementace.

Součástí detekce je také průběžný monitoring dodržování compliance, který může probíhat na různých úrovních v korporaci, kdy jednotlivé orgány či útvary v rámci své každodenní činnosti vyhledávají podezřelé či nestandardní postupy a tyto dále prošetřují či předávají k šetření speciálně vytvořenému orgánu.¹²⁴

2.3.3.3 Reakce

Posledním pilířem compliance programu je zvážení a implementace vhodných reakcí, které budou následovat v případě porušení a detekování nežádoucího jednání.

Reakce by měla odpovídat spáchanému skutku, kdy není žádoucí vymezení pouze jedné reakce za jakékoliv porušení compliance, ale vyvozené následky by měly být úměrné porušení, ať už s ohledem na úmyslné spáchání či opakované porušování stanovených povinností.¹²⁵

¹²³ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 51-73. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹²⁴ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 28-29 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹²⁵ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 29-30 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

Jednou z reakcí je dozajista pracovněprávní postih, kdy zaměstnanec může být penalizován pouhou výtkou chování, ale také snížením mzdy, okamžitým zrušením pracovního poměru či výpovědí, pokud se jedná o jednání, které je zcela neslučitelné s compliance programem či obecně s hodnotami vyznávanými korporací.¹²⁶

Hojně uplatňovanou reakcí je taktéž vymáhání způsobené škody a újmy, která byla na právnické osobě spáchána v souvislosti s protiprávním jednáním, kdy obecná povinnost k náhradě škody vyplývá ze ZP. „Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.“¹²⁷

V některých případech je protiprávní jednání spojeno i s povinností korporace oznámit toto jednání příslušným orgánům, ať už se jedná o orgány činné v trestním řízení či kupříkladu Úřad pro ochranu osobních údajů, kdy opomenutí této povinnosti by mělo pro právnickou osobu značně negativní důsledky. V ostatních situacích, kdy zde není dána povinnost oznámit protiprávní jednání, záleží primárně na dané právnické osobě, zda porušení povinností oznámí příslušným orgánům či přistoupí pouze k internímu vyřešení spáchaného skutku.

Ačkoliv porušování compliance nelze dozajista považovat za pozitivní jev, pro právnickou osobu se jedná o další vstupní informace, jejichž analýza může vést k aktualizaci compliance programu a dosažení lepších výsledků, kdy se korporace může poučit z vlastních chyb a těchto se nadále vyvarovat.¹²⁸

2.3.4 Přijetí compliance programu

Po vytvoření obsahu compliance programu, resp. compliance programu jako takového, je nezbytné zvážit, jakým způsobem bude implementován do obchodní korporace.

¹²⁶ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 29-30 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹²⁷ ČESKO. § 250 zákon č. 262/2006 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In: Sbíрка zákonů České republiky, 2006. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mrwgixggyjrgfpwq3bsl5sgsnbngi3a>

¹²⁸ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 29-30 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

Zvolení vhodného způsobu bude záviset na mnoha faktorech, které souvisí s charakterem, velikostí a činností dané korporace. Zatímco v případě menších korporací bude nejspíše dostačující provedení jednoho úvodního školení, u korporací větších, kde jsou zavedena různá compliance opatření pro určité skupiny zaměstnanců či její orgány, bude vhodnější provedení série školení. V jednotlivých školeních bude vhodné vyzdvihnout specifika compliance programu pro konkrétní skupiny zaměstnanců s možností případné diskuse o zaváděných opatřeních a souvisejících postupech.

Při přijímání compliance je také třeba zvážit, jakým způsobem bude program distribuován, aktualizován a v jaké podobě a na jakém místě bude přístupný. V současnosti lze považovat za optimální nejen listinnou podobu compliance programu, která bude dostupná k nahlédnutí na pracovišti, ale taktéž podobu elektronickou umístěnou v intranetu, popřípadě na webových stránkách korporace. Záleží na uvážení společnosti, zda přistoupí ke zveřejnění celého compliance programu, či bude veřejnosti prezentovat pouze jeho segmenty, jako kupř. etický kodex s tím, že organizační systém a další předpisy interní povahy ponechá pouze pro účely korporace.

Důležitým bodem při přijímání compliance programu je taktéž jeho uvedení vedením společnosti, kdy je třeba deklarovat, že se nejedná pouze o formu přijetí, ale je vyžadováno, aby bylo nadále jednáno v souladu s přijatými pravidly s tím, že tato jsou závazná i pro samotné vedení.¹²⁹ Nelze předpokládat, že by se programem řídili zaměstnanci společnosti, pokud by samo vedení nerespektovalo vlastní pravidla a jednalo s nimi v rozporu. *„Vedení společnosti je hlavním nositelem odpovědnosti za compliance a vytváření firemní kultury, implementace compliance programu je nástrojem, jakým může vedení této odpovědnosti efektivně dostát. Compliance program by měl být v první řadě vedením vzat „za vlastní“ a měl by jím být bezvýjimečně dodržován. Klíčové tedy je, aby vedení dodržovalo žádané standardy chování a bylo zásadové v tom smyslu, že půjde všem recipientům compliance programu (především zaměstnancům) příkladem. Jen tak*

¹²⁹ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

*lze ve společnosti vytvořit prostředí důvěry v opodstatněnost a funkčnost pravidel compliance.*¹³⁰

2.3.5 Efektivita a kontrola funkčnosti implementace

Jak již bylo řečeno v předchozí části diplomové práce, compliance program musí obsahovat i prvky kontrolní, které slouží k detekování jeho porušení, ale také následnému přizpůsobování aktuálním potřebám korporace. „*Pravidelnou kontrolu zavedených compliance pravidel a mechanismu lze provádět různými prostředky. Vedle periodického či ad hoc prováděného auditu, specializovaných externích šetření se nabízí také testování zaměstnanců a zjišťování jejich názoru na compliance pravidla prostřednictvím dotazníkových šetření či pohovorů.*“¹³¹

Jedním z kontrolních mechanismů může být zřízení speciálního orgánu, který bude na dodržování compliance programu dohlížet a případná provinění efektivně řešit. Tímto orgánem je compliance oddělení či compliance officer.¹³²

2.3.5.1 Compliance officer, compliance oddělení

Při zavádění compliance programu do jakéhokoliv typu obchodní korporace, by korporace měla zvážit, kdo bude odpovědný za průběžnou kontrolu a aktualizaci tohoto programu.

S ohledem na úsporu nákladů lze mít za to, že u menších společností může tuto funkci vykonávat přímo statutární orgán či jiná pověřená osoba, jejíž činnost nesestává pouze z monitorování compliance programu a souvisejících úkonů. Obecně je však vždy vhodné vytvořit v rámci korporace vlastní compliance oddělení či, v případě menších společností, samostatné pracovní místo pro tzv. compliance officera. „*Postavení a funkční zařazení compliance officera v rámci obchodní korporace nemá v obecné rovině žádná pevná pravidla. Forma začlenění compliance officera může v rámci obchodní korporace vykonávat jedna nebo více osob, které mohou mít svěřenou odpovědnost za celkovou „compliance“*“,

¹³⁰ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 54. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹³¹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 71. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹³² *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 25-30 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

za konkrétní oblast regulace (...), nebo dokonce odpovědnost pouze za určitý produkt (...).¹³³

Osobně se domnívám, že optimální variantou je zřízení samostatného pracovního místa, či oddělení v případě větší korporace, které bude do korporace interně začleněno a bude tedy seznámeno s běžným chodem společnosti, jakož i zaměstnanci a dalšími osobami s korporací spolupracujícími. S ohledem na určitou nestrannost se mi jeví vhodné, aby compliance officer v dané společnosti nevykonával další funkce, jelikož by mohlo docházet ke střetu zájmů mezi jeho zájmy a zájmy korporace.

Compliance officer by tedy sice neměl mít další funkce v rámci korporace, rozhodně by se však vedení společnosti mělo zasadit o to, aby byl považován za součást vedení či byl řazen na obdobnou úroveň a byly mu svěřeny odpovídající pravomoci k výkonu činnosti.¹³⁴

Naplnění smyslu funkce compliance officera není jednoduchou úlohou a vedení společnosti by mělo věnovat dostatek času, jakož i finančních zdrojů, na nalezení vhodné osoby. Compliance officer totiž musí být schopen získat si důvěru zaměstnanců korporace, aby mohla být naplňována detekční funkce compliance programu, ale taktéž musí být všeobecně respektován při fázi reakcí, kdy z jeho strany dochází primárně k negativním krokům vůči pachateli. Vybalancování obou rovin jeho pracovní činnosti není jednoduchou úlohou, neboť compliance officer musí vědět, jaké kroky je vhodné fakticky učinit a jaký bude jejich budoucí vliv na další dodržování compliance.¹³⁵

Ačkoliv je i v případě kontroly compliance programu možnost využití služeb externí společnosti, mám za to, že se nejedná o vhodnou volbu. Externí společnost sice může být expertem ve svém oboru, ale nezná detailní činnost dané obchodní korporace, ani její zaměstnance a odhalení rizik tak může být značně problematickým aspektem. Na druhou stranu při využití služeb externí společnosti je výhodou její nestrannost a nezávislost, díky které by nemělo docházet

¹³³ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 69. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹³⁴ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 66-73. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹³⁵ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 71-74. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

k bagatelizování protiprávního jednání uvnitř korporace s ohledem na možné přátelské vazby.

Co se týče vymezení odpovědnosti compliance officera, lze uzavřít, že tento by zásadně měl být odpovědný co nejmenšímu počtu lidí, a to s ohledem na zajištění jeho nestrannosti a neovlivnitelnosti. „Z uvedeného důvodu se jeví být žádoucí podřídit compliance officera přímo statutárnímu orgánu obchodní korporace. Ostatně je z našeho pohledu žádoucí, aby existovala přímá komunikační linie mezi compliance officerem a členy statutárního orgánu, neboť jedním ze základních principů efektivního compliance programu je efektivní možnost compliance officera podávat statutárnímu orgánu pravidelné či nepravidelné zprávy o jeho činnosti a zjištěních (včetně možnosti bezodkladně předávat statutárnímu orgánu informace o mimořádných zjištěních a nápravných opatřeních.“¹³⁶

Jednou z dalších činností compliance officera je průběžný monitoring compliance programu, který může probíhat prostřednictvím tzv. compliance prověrek. „Smyslem compliance prověrek je udržovat zavedený compliance program ve společnostech v dobré kondici, stále ho zlepšovat a měnit tak, aby se přizpůsoboval rozvoji společnosti, dynamickému podnikatelskému prostředí a měnící se legislativě a navazujícím vnitřním předpisům.“¹³⁷

Compliance officer je tak povinen vytyčit rizikové oblasti, které je třeba pravidelně monitorovat prostřednictvím compliance prověrek, díky kterým dochází k posouzení účinnosti compliance programu a identifikování potřeby jeho modifikace s ohledem na nová legislativní omezení či nové potřeby korporace.

Shodně jako při tvorbě celkového compliance programu se i v případě compliance prověrek vychází z provedené analýzy, na podkladě jejichž dat dojde k identifikaci takových bodů compliance programu, u nichž je nejvyšší pravděpodobnost jejich porušování a tyto oblasti budou následně důsledně monitorovány.

Po vymezení zkoumaných oblastí je dále třeba vyhodnotit, jakým způsobem dojde k prověření dodržování compliance pravidel, tedy jaké kroky je třeba provést a jaké dokumenty a postupy zkontrolovat pro dosažení kýženého výsledku.

¹³⁶ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 71. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹³⁷ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 34. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

V případě, že dojde k odhalení non-compliance jednání či k podezření takového jednání, bude zahájeno interní vyšetřování. Na rozdíl od prověrky, která je detekční metodou, se interní vyšetřování pojí již s odpovídající reakcí na detekované protiprávní jednání či takovéto podezření.

Interní vyšetřování se člení na čtyři fáze, a to: detekce incidentu, vyhodnocení a plán, vyšetřování a nápravná opatření. Detekce může být dosaženo compliance prověrkou či prostřednictvím whistleblowingu, o kterém bude referováno dále. Po detekční fázi je třeba zhodnotit podezření s ohledem na jeho relevanci a také to, k čemu protiprávním jednáním došlo, tedy jaké části compliance programu byly porušeny. V rámci tohoto kroku také dochází k sestavení vyšetřovacího týmu, který připraví plán vyšetřování a toto také realizuje.¹³⁸

V průběhu samotného vyšetřování dochází k zajištění veškerých relevantních podkladů, rozhovorům se zaměstnanci a dalšími osobami, které se na protiprávním jednání mohly podílet, nebo o něm mohou mít informace, jakož i k analýze souvisejících transakcí, dat a veřejně dostupných zdrojů.

Po dokončení vyšetřovací fáze dojde k vyhodnocení dosavadního průběhu interního šetření, ze kterého buď vzejde závěr v tom smyslu, že k porušení compliance nedošlo, nebo v opačném případě, že compliance program porušen byl. Ve druhém případě je třeba vyvodit odpovídající postup nápravy.

Jak z provádění monitoringu, tak i z interního vyšetřování, lze usoudit na ty compliance oblasti, které nejsou funkčně nastaveny a je třeba je modifikovat tak, aby nadále nedocházelo k jejich porušování. I tato činnost je spojena s pracovní pozicí compliance officera.¹³⁹

Compliance prověrky a interní vyšetřování nelze zaměňovat s interním auditem. Zatímco compliance prověrky a navazující vyšetřování provádí compliance oddělení či compliance officer, interní audit je v režii speciálního oddělení stojícího mimo oblast compliance. Primárním cílem compliance officera je v tomto ohledu monitoring a aktualizace compliance programu. „[n]aproti tomu, úkolem interního auditu je primárně nezávislé hodnocení účinnosti, dostatečnosti a přiměřenosti compliance pravidel ve vztahu k činnosti společnosti a jejímu

¹³⁸ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 34-50. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹³⁹ Tamtéž.

*fungování. To znamená, že interní audit obecně provádí audit mechanismů stanovených compliance oddělením a zároveň provádí audit činnosti samotného compliance oddělení.*¹⁴⁰

2.3.5.2 Whistleblowing

Jednou z povinností compliance officera je zajištění oznamování jednání, která mohou být porušením compliance programu. K dosažení tohoto cíle může sloužit institut zvaný whistleblowing.

Pojem whistleblowing je odvozen od anglického spojení „*blowing the whistle*“, tedy pískat na píšťalku či v tomto případě, upozornit na skutečnost, která není v souladu s compliance dané korporace.¹⁴¹ Whistleblowing lze dlouhodobě považovat za jeden z nejvíce efektivních nástrojů, kterým lze nežádoucí jednání detekovat.

V podmínkách České republiky se však nejedná o institut, který by byl obvykle zaváděn do praxe, a to s ohledem na negativně pojímané postavení oznamovatele jako udavače, o čemž bylo pojednáno v předchozí části diplomové práce.

Shodně jako při zavádění compliance programu, je i v případě zavádění whistleblowingu nezbytné nejprve zanalyzovat aktuální situaci v korporaci, a to zejména s ohledem na vztahy na pracovišti, firemní kulturu a obecně otázku důvěry. V korporacích, ve kterých je zřízen compliance officer, by provedení tohoto postupu mělo být realizováno z jeho strany. S určitou legalizací oznamovacího procesu v dané korporaci souvisí i postoj vedení společnosti, ze kterého musí být zcela zřejmé, že společnost skutečně požaduje a očekává od svých zaměstnanců ohlašování možných protiprávních jednání a zároveň se zaručuje, že nedojde k žádnému postihu oznamovatele.

Motivace oznamovatele většinou pramení z morálních hodnot a přesvědčení, že by se nastavená pravidla měla dodržovat. Není však výjimkou

¹⁴⁰ HURÝCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 95. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁴¹ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 51. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

i peněžité ocenění oznamovatele v případě, že se prokáže oprávněnost podaného podnětu a dojde k faktické detekci protiprávního jednání.¹⁴²

Whistleblowing může být realizován jako interní či externí systém, kdy v případě interní varianty dochází k oznamování oprávněné osobě uvnitř korporace, zatímco v případě externího systému se toto oznámení učiní osobě odlišné, ať už se jedná o advokátní kanceláře či specializovaná call centra.¹⁴³ V některých případech může docházet i k oznámení orgánům činným v trestním řízení, což lze považovat za vhodné v případě detekce závažného trestného činu, nikoliv však u bagatelního porušování právních předpisů, o jejichž vyřešení by se měla v první řadě dozvědět korporace.¹⁴⁴

Dalším krokem při zavádění whistleblowingu je určení, jakými způsoby bude k oznamování docházet. Jak již bylo řečeno v předchozí části práce, anonymizace oznamovatele s sebou přináší určitá rizika, pročež je třeba zvážit zavedení způsobu, na základě kterého, bude možné oznamovatele identifikovat.

Zvolení vhodného nástroje, sloužícího k přijímání oznámení, je závislé na předchozím provedení analýzy. Korporace může přistoupit k zavedení speciální schránky, která bude umístěna na dostupném místě a do které budou moci oznamovatelé vhadzovat své podněty či zřízení speciální linky, popř. emailu, který bude sloužit jen pro účely sdělování podnětů.¹⁴⁵

V současnosti není v České republice účinný právní předpis, který by whistleblowing či obecně postavení oznamovatelů zakotvoval. Jelikož však dne 23. října 2019 došlo ze strany Evropského parlamentu a Rady (EU) k přijetí směrnice 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie,¹⁴⁶ vyvstala potřeba tuto problematiku upravit i vnitrostátně, a to do dne 17. 12. 2021. Z tohoto důvodu

¹⁴² HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 82-83. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁴³ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 59-60. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁴⁴ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 82. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁴⁵ SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017, str. 51-62. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

¹⁴⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie PE/78/2019/REV/1. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

byl podán vládní návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který byl poslancům rozeslán jako tisk 1150/0 dne 9. 2. 2021.¹⁴⁷

Návrh zákon o ochraně oznamovatelů v § 1 definuje předmět úpravy, jímž jsou:

- a) podmínky podávání oznámení,
- b) podmínky, za kterých je poskytována ochrana osobám, které oznámení učinily, a
- c) postavení Agentury na ochranu oznamovatelů.

Za klíčový lze označit § 4 návrhu, ve kterém je deklarováno, že osoba oznamovatele nesmí být vystavena odvetným opatřením, kterým se rozumí jednání vyvolané oznámením a které je učiněno v souvislosti s výkonem činnosti a je zásahem do práv či oprávněných zájmů oznamovatele či osob, které se na oznámení podílely či jsou v určitém vztahu s osobou oznamovatele. V případě realizace odvetného opatření se tato osoba dopustí přestupku dle § 28 návrhu, za nějž lze uložit pokutu až do výše 1.000.000,- Kč.

Ve druhé části návrhu je specifikován vlastní systém podávání oznámení, které lze obecně učinit v rámci vnitřního oznamovacího systému, prostřednictvím Agentury či orgánu veřejné moci, anebo zveřejněním při splnění souvisejících podmínek.

Vnitřním oznamovacím systémem je soubor postupů a pravidel stanovených zaměstnavatelem pro podávání oznámení, který splňuje podmínky stanovené tímto zákonem.

Agentura na ochranu zaměstnavatelů je organizačním útvarem Ministerstva spravedlnosti, v jejímž čele stojí ředitel. Kromě přijímání oznámení Agentura také poskytuje pomoc ve věcech týkajících se ochrany oznamovatelů, v případě přijetí podnětu posuzuje jeho důvodnost, vydává potvrzení, jakož i stanovuje vhodná opatření a činí další související úkony. Jedním z úkolů Agentury je také zřízení internetových stránek, jejichž prostřednictvím budou veřejnosti poskytovány informace o procesu souvisejícím s podáním podnětu a souvisejících otázkách.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který byl rozeslán jako tisk 1150/0 dne 9. 2. 2021. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1150&CT1=0>

¹⁴⁸ Tamtéž.

Ačkoliv návrh zákona ochraňuje všechny oprávněné oznamovatele, toto se nevztahuje na fyzickou osobu, která učiní vědomě nepravdivé oznámení o protiprávním jednání. Tento podnět bude vyhodnocen jako přestupek, za který hrozí pokuta až do výše 50.000,- Kč.¹⁴⁹ „Ochrana oznamovatelů jde přitom tak daleko, že dle Návrhu zákona, měl-li oznamovatel oprávněné důvody se domnívat, že oznámení bylo nezbytné pro odhalení protiprávního jednání, nepovažuje se oznámení za porušení bankovního tajemství, smluvní povinnosti mlčenlivosti, povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu ani povinnosti zachovávat mlčenlivost podle jiných právních předpisů vyjma uvedených výjimek, kam patří typicky mlčenlivost notářů, advokátů a dalších.“¹⁵⁰

Návrh zákona lze hodnotit pozitivně, neboť by mohlo dojít nejen ke sblížení úprav compliance programů v rámci EU, ale také k určitému přijetí skutečné funkce whistleblowingu v České republice, kterou není „udavačství“, ale snaha o zlepšování poměrů nejen v dané korporaci, ale v oblasti trhu obecně.

2.4 Exkurz do podnikového compliance ve vybraných státech

V rámci této podkapitoly bude pozornost věnována přístupu k podnikovému compliance ve vybraných státech světa. Pro tyto účely byly vybrány celkem tři státy. Prvním státem je Slovensko, jehož právní úprava je úpravě České republiky velmi blízká a slovenský přístup ke compliance programu by tak mohl být pro vlastní pojetí compliance v České republice přínosný, resp. se jedná o vhodný stát pro provedení komparace, jelikož oba právní řády vychází ze stejných historických zkušeností a jsou vystavěny na obdobných zásadách.

Druhým státem je UK, který byl vybrán z důvodu dlouhodobé historické tradice v oblasti compliance a taktéž v souvislosti s celospolečensky uplatňovaným protikorupčním zákonem, který dopadá i na některé z českých obchodních korporací. Z obdobného důvodu bylo vybráno i USA. Oba tyto státy mohou být v oblasti compliance programů pro Českou republiku inspirací, a proto bude daná problematika taktéž v diplomové práci okrajově analyzována.

¹⁴⁹ Návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který byl rozeslán jako tisk 1150/0 dne 9. 2. 2021. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1150&CT1=0>

¹⁵⁰ ČERNÝ, Matěj. Whistleblowing jako nový fenomén? *epravo.cz* [online]. 16.3.2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/whistleblowing-jako-novy-fenomén-112727.html>

2.4.1 Slovensko

Ačkoliv k zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob došlo v České republice na poměry EU velmi pozdě, Slovensko je v dané oblasti ještě o krok pozadu. K přijetí slovenského zákona TZPO došlo až 4 roky po přijetí TOPO, kdy účinnosti nabyl tento zákon až dne 1. 7. 2016.¹⁵¹

Shodně jako celá oblast trestního práva je v rámci České a Slovenské republiky velmi podobné i zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob, kdy základní principy a hodnoty jsou si velmi podobné. Výraznější odlišnost těchto právních úprav pramení z novelizace TOPO, díky které došlo k zavedení § 8 odst. 5, který významně rozšířil možnosti vyvinění právnické osoby, když tato prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které po ní bylo možno vyžadovat, aby spáchání trestného činu zabránila. Takovouto možnost TZPO v míře definované TOPO nepřipouští.

V rámci Slovenské republiky je situace se zaváděním compliance programů obdobná, jako je tomu v České republice. Do účinnosti TZPO se problematikou compliance zabývaly zejména větší korporace, jejichž činnost byla spojena s vyšší mírou rizika.

S přijetím TZPO však vyvstala otázka, jakými způsoby se mohou korporace bránit negativním důsledkům pramenícím ze zpřísnujících se právních předpisů a požadavků, které jsou na korporace kladeny. Z tohoto důvodu dochází ve Slovenské republice taktéž k rozmachu povědomí a zavádění compliance programů do praxe, kdy jejich cíle jsou totožné s cíli compliance v České republice. *„Význam silného, stabilného a na mieru šitého compliance programu spočíva najmä v tom, že ak sa nepreukáže, že právnická osoba zanedbala dohľad alebo kontrolu, čin fyzickej osoby sa nepričíta právnickej osobe, t.j. právnická osoba nezodpovedá za individuálne zlyhanie (exces) zamestnanca. Aj pre prípad, ak by došlo k preukázaniu nedostatočného dohľadu alebo kontroly zo strany právnickej osoby, slovenský zákon ustanovuje tzv. materiálny korektív: aj keď k spáchaniu trestného činu došlo v dôsledku nedostatočného interného dohľadu alebo kontroly v právnickej osobe, avšak význam nesplnenia povinnosti v rámci dohľadu a kontroly*

¹⁵¹ SLOVENSKO. Zákon č. 91/2016 ze dne 13. listopadu 2015 o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky, 2012. Dostupné také z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2016-91>

*je nepatrný, čin fyzickej osoby dopúšťajúcej sa spáchaniu trestného činu nepričíta právnickej osobe.*¹⁵²

Cíle compliance programu, jakož i jeho provedení, jsou veskrze obdobné českému pojetí, kdy se compliance program zaměřuje na dodržování právních a etických norem a obecnou ochranu právnické osoby se zaměřením na možnost vyvinění z trestní odpovědnosti.¹⁵³

Za zajímavé považuji, že ačkoliv k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob došlo na Slovensku až v polovině roku 2016, k přijetí zákona o ochraně oznamovatelů protispolečenské činnosti došlo již v roce 2014, s účinností od ledna 2015.¹⁵⁴ Tento zákon byl k 1. 3. 2019 zrušen a nahrazen novým zákonem o ochraně oznamovatelů.¹⁵⁵

Ačkoliv zavádění whistleblowingu není spojeno jen s trestní odpovědností právnické osoby, mám za to, že primárně z jejího zákonného zakotvení dochází k dostatečné motivaci korporací, aby zavedly compliance program a vlastní postup oznamování protiprávního jednání, a proto do určité míry obrácený postup Slovenské republiky, považuji za zvláštní.

Za motivační, co se týče navýšení počtu oznamování protiprávního jednání, lze považovat odměnu, o kterou může oznamovatel požádat Úřad na ochranu oznamovatelů protispolečenské činnosti a která dosahuje až padesáti násobku minimální mzdy, a to za předpokladu, kdy dojde kupř. k podání obžaloby, sjednání dohody o vině a trestu atp.¹⁵⁶

Podnikové compliance ve Slovenské republice je obecně pojato obdobným způsobem jako v České republice, kdy jsem však toho názoru, že by bylo v českých poměrech prospěšné inspirovat se v oblasti možnosti přiznání odměny

¹⁵² MAJER, Ondrej a Anikó GÓGHOVÁ. Compliance programy a ich význam z pohľadu trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike. *epravo.sk* [online]. 31.5.2018 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.sk/top/clanky/compliance-programy-a-ich-vyznam-z-pohľadu-trestnej-zodpovednosti-pravnickych-osb-v-slovenskej-republike-4093.html>

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ SLOVENSKO. *Zákon č. 307/2014 ze dne 16. října 2014 o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky, 2014. Dostupné také z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-307>

¹⁵⁵ SLOVENSKO. *Zákon č. 54/2019 ze dne 30. ledna 2019 o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky, 2019. Dostupné také z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-54>

¹⁵⁶ SLOVENSKO. *§ 9 zákon č. 54/2019 ze dne 30. ledna 2019 o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky, 2019. Dostupné také z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-54>

při prokázání relevantního podnětu, které by motivovalo oznamovatele k řešení možného protiprávního jednání.

2.4.2 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Jak již bylo řečeno v předchozích částech diplomové práce, problematika compliance je z historického hlediska typická pro angloamerickou právní kulturu. Z tohoto důvodu bude stručně nastíněna otázka compliance a jeho specifík ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a Spojených státech amerických.

UK je známá svou přísnou protikorupční politikou, která byla v roce 2010 vtělena do tzv. UK Bribery Act,¹⁵⁷ který je významný nejen pro UK, ale s ohledem na jeho exteritoriální účinky i pro ostatní státy, resp. pro korporace, které s korporacemi UK přicházejí do styku. *„Korupce nemá jednotnou definici, obsah tohoto pojmu je vnímán spíše intuitivně. Obecně jí lze chápat jakoukoli snahu konkrétní osoby (subjektu) získat neoprávněnou výhodu (ať již aktivním jednáním či opomenutím) výměnou za poskytnutí peněžité odměny, daru, jiné výhody či výsady. Tomuto pak koresponduje očekávání odměny, daru či jiné výhody či výsady konkrétní osobou (subjektem) za to, že zajistí získání neoprávněné výhody jiné osobě (subjektu).“*¹⁵⁸

Bribery Act je účinný jak v oblasti práva soukromého, tak práva veřejného a jeho působnost je vymezena velmi široce, kdy dopadá nejen na britské právnické a fyzické osoby kdekoli na světě a osoby s těmito osobami spřízněnými, ale taktéž na jakékoli ostatní korporace, které jsou registrovány mimo UK, ale jejich podnikatelská činnost či její část je realizována na území UK. Z tohoto důvodu se jedná o právní předpis, který je vhodné znát a v případě mezinárodního obchodu mu věnovat dostatečnou míru pozornosti a to zejména, nikoliv však výhradně, z pohledu sankcí, které jsou s jeho porušením spojeny, kdy za některá protiprávní jednání je možno uložit trest odnětí svobody do 10 let či pokutu v neomezené výši.¹⁵⁹

¹⁵⁷ THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. *The Bribery Act*. 2010 [online]. [cit. 2021-03-18] Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>

¹⁵⁸ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 103. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁵⁹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 103-107. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

Postihu, pramenícímu z porušení Bribery Act, je možno se vyhnout při přijetí adekvátních opatření k odvrácení protiprávního jednání dle čl. 7 odst. 2 Bribery Act,¹⁶⁰ kterým může být mimo jiné přijetí compliance programu.

Jelikož Bribery Act neobsahuje podrobnější požadavky na compliance program, vydalo britské Ministerstvo spravedlnosti dva dokumenty, které se zabývají principy, na nichž má být compliance program vystavěn. Jedním z dokumentů je stručná příručka,¹⁶¹ která podává základní informace o Bribery Act a možnostech obrany proti následkům jeho porušení, kterou je compliance program. Druhý dokument se zabývá totožným tématem, tedy opatřeními, která mohou zabránit postihu v případě porušení Bribery Act, avšak je podstatně rozsáhlejší a jednotlivá témata zpracovává detailněji.¹⁶²

Ve funkčním compliance programu tak má být dle Bribery Act zohledněno šest principů, které musí korporace vzít v úvahu, aby mohla vytvořit odpovídající program. Prvním z těchto principů je přiměřenost zaváděných opatření, kdy korporace musí zohlednit velikost a rizika pramenící z její činnosti. Dalším principem je skutečnost, že compliance program, a v něm prezentované hodnoty musí pocházet od vedení společnosti; dále je třeba provést analýzu rizik a due diligence, které představuje prověření subjektů, které vystupují jménem korporace či poskytují její služby. Předposledním principem je vhodná komunikace, kdy je třeba zaměstnance seznámit s compliance a provádět pravidelná školení. Posledním aspektem je provádění monitoringu a kontroly, které vedou k aktualizaci a zajištění dodržování compliance programu.¹⁶³

Z výše uvedeného lze dovodit, že provedení compliance programu v UK a jeho provedení v České republice je vystavěno na obdobných principech

¹⁶⁰ Článek 7 odst. 2 Bribery Act v originálním znění: But it is a defence for commercial organisation to prove that commercial organisation had in place adequate procedures designed to prevent persons associated with commercial organisation from undertaking such conduct.

¹⁶¹ *The Bribery Act 2010: Quick start guide* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-quick-start-guide.pdf>

¹⁶² *The Bribery Act 2010: Guidance about procedures which relevant commercial organisations can put into place to prevent persons associated with them from bribing* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-guidance.pdf>

¹⁶³ Compliance guides: UK Compliance Guide. *RISK & COMPLIANCE PORTAL: Powered by GAN* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.ganintegrity.com/portal/compliance-quick-guides/united-kingdom/>

a zásadách, což lze hodnotit pozitivně zejména v souvislosti s mezinárodním obchodem a tradičním zakotvením podnikového compliance v UK.

2.4.3 Spojené státy americké

Obdobně jako v UK je i v USA věnována značná pozornost zabránění korupčního jednání, čehož má být dosaženo prostřednictvím The Foreign Corrupt Practices Act z roku 1977, kdy: „*Na rozdíl od britské regulace, americký protikorupční zákon FCPA míří pouze na business-to-government corruption, neobsahuje tedy regulaci podplácení čistě v soukromém sektoru.*“¹⁶⁴ Zajímavostí je, že zákon považuje za nelegální poskytnutí, přislíbení, nabídnutí či schválení poskytnutí daru zahraničnímu (veřejnému) činiteli s úmyslem ho ovlivnit, nebo získat zneužitím jeho funkce obchodní výhodu, avšak přijetí úplatku protiprávní není.¹⁶⁵

Stejně jako britská úprava neobsahuje ani FCPA bližší informace o tom, jak mají korporace postupovat, aby se vyhnuly postihu pramenícímu z porušení jednání specifikovaného v FCPA. Z tohoto důvodu vyvstala potřeba tyto principy blíže upravit a umožnit korporacím zavedení takových opatření, která povedou ke snížení daných rizik.

Ministerstvo spravedlnosti proto v roce 2012 vydalo A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act,¹⁶⁶ tedy jakéhosi průvodce FCPA, který má vést k pochopení účelu zákona a možnostem, kterými korporace disponují pro zabránění vzniku následků při protiprávním jednání. V červenci 2020 došlo k aktualizaci průvodce druhým vydáním.

V průvodci jsou stanovena kritéria, která se posuzují při zkoumání funkčnosti compliance programu, kdy se jedná celkem o 9 obecných principů. Jedná se o: závazek vedení k dodržování compliance programu a jasně vyjádřenou politiku proti korupci; kodex požadovaného jednání, zásady dodržování předpisů a související postupy; dohled, samostatnost a zdroje korporace; risk analýza; školení a poradenství; pobídky a disciplinární opatření; due diligence; hlášení

¹⁶⁴ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 107. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ *A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act, Second edition* [online]. By the Criminal Division of the U.S. Department of Justice and the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission, 2020 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/criminal-fraud/file/1292051/download>

a interní vyšetřování; periodické testování a revize. Pozornost je třeba věnovat i provedení due diligence před a po fúzi.¹⁶⁷

Pro podporu oznámení možného korupčního jednání byl v roce 2010 přijat tzv. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act,¹⁶⁸ který vyžaduje, aby byla poskytována odměna informátorům, kteří dobrovolně poskytují informace o porušování práva cenných papírů nebo o úplatcích vyplácených zahraničním úředníkům v rozporu s FCPA. Kromě toho zákon taktéž zakazuje zaměstnavatelům konání odvetných opatření vůči osobám, které podnět podaly.¹⁶⁹

Z výše uvedených exkurzů do problematiky compliance a souvisejících otázek lze dovodit několik závěrů. Jedním z nich je skutečnost, že pojetí compliance je ve všech posuzovaných státech založeno na obdobných principech, kdy zákonné normy nespécifikují náležitosti přijímaných programů v rámci právnických osob a záleží tak na přístupu státních orgánů, zda dojde k vytvoření metodik či jiných návodů k vytvoření funkčního compliance programu.

Mám za to, že komparace s ostatními státy je vždy přínosnou, kdy může dojít k nalezení řady oblastí, které je možno jak v právní úpravě, tak při tvorbě compliance využít. Inspirací by tak dozajista mohlo být zakotvení odměny pro informátora o možném protiprávním jednání, což by bylo možné provést prostřednictvím návrhu zákona o ochraně oznamovatelů, který v současné podobě tuto otázku nikterak neupravuje.

3 Vliv přijetí compliance programu na vyvinění z trestní odpovědnosti právnické osoby

Poslední kapitola diplomové práce se zabývá vyviněním z trestní odpovědnosti právnické osoby při přijetí compliance programu, kdy je vycházeno z poznatků získaných v kapitole první, která se zabývá obecně trestní odpovědností

¹⁶⁷ *A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act, Second edition* [online]. By the Criminal Division of the U.S. Department of Justice and the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission, 2020, str. 56-67 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/criminal-fraud/file/1292051/download>

¹⁶⁸ UNITED STATES OF AMERICA. *Dodd-Frank Wall street reform and consumer protection act* [online]. 2010 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-bill/4173/text?overview=closed&r=1>

¹⁶⁹ *Dodd-Frank Act Whistleblower Incentives and Protections* [online]. [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://www.kmblegal.com/practice-areas/whistleblower-law/dodd-frank-act-whistleblower-incentives>

právnícké osoby, a v kapitole druhé, která je zaměřena na problematiku compliance.

Do přijetí novely č. 183/2016 Sb. měla právnická osoba v souvislosti se zproštěním se trestní odpovědnosti velmi omezené možnosti. Dle původního znění ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) TOPO bylo možné zprostit právnickou osobu odpovědnosti pouze v případě, kdy protiprávně jednala fyzická osoba vymezená v § 8 odst. 1 písm. d) TOPO, tedy zaměstnanec či osoba v obdobném postavení, a to pouze za předpokladu, že nedošlo k pochybení, zanedbání povinností ze strany právnické osoby, resp. osob vymezených v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO.

Zanedbání či jiné pochybení lze spatřovat v neprovedení takových opatření, která měla být provedena podle jiných právních předpisů či která lze po osobách uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO či orgánech právnické osoby spravedlivě požadovat, zejména se jedná o neprovedení povinné či potřebné kontroly nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou uvedené osoby nadřizeny, popř. tyto osoby neučinily opatření vedoucí k zamezení nebo odvrácení následků trestného činu.¹⁷⁰

Pro dosažení vyvinění právnické osoby, co se týče jednání jejích zaměstnanců či osob v obdobném postavení, tak je funkčně zavedený compliance program jedním z ukazatelů, že právnická osoba jedná s péčí řádného hospodáře a díky v compliance nastaveným kontrolním mechanismům dochází k průběžné kontrole zaměstnanců, jakož i k prevenci ve vztahu k páčání trestné činnosti.¹⁷¹

Pokud se však trestného činu dopustily osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO nebylo fakticky možné dovodit neodpovědnost právnické osoby, a to i v případě zjevného excesu jednotlivce, jehož jednání nemohla právnická osoba objektivně zabránit ani přes vynaložení veškerého úsilí.¹⁷² Tento stav přetrvával až do přijetí novely č. 183/2016 Sb., kdy byl začleněn nový odst. 5 do § 8 TOPO, čímž došlo ke značnému rozšíření možností, za kterých se právnická osoba může trestní odpovědnosti zprostit, a to nově i v případě jednání osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO. Dle § 8 odst. 5 TOPO platí, že: „*Právnická osoba*

¹⁷⁰ ČESKO. § 8 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhawtcmi>

¹⁷¹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 19. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁷² Tamtéž.

*se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zprostí, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.*¹⁷³

Ačkoliv lze rozšíření možností vyvinění z trestní odpovědnosti pro právnické osoby hodnotit pozitivně, kdy je jim dán významnější prostor pro zavedení preventivních opatření, která v případě spáchání trestného činu budou nápomocná pro prokázání korektních postupů a hodnot právnické osoby nejen k právním předpisům, ale i etickým standardům, je taktéž pravdou, že je dané ustanovení velmi vágní. Z ustanovení nejsou patrná žádná konkrétní kritéria, jejichž splnění povede k automatické exkulpaci právnické osoby a je tak otázkou, co všechno je třeba ze strany právnické osoby vykonat, aby došlo k „vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí“ a dovození neodpovědnosti právnické osoby za spáchaný trestný čin.

Za problematické je také možno považovat ponechání § 8 odst. 2 písm. b) TOPO ve stavu před přijetím novelizace, kdy dochází k určité dvojkolejnosti právní úpravy.¹⁷⁴

3.1 Vynaložení veškerého úsilí

S ohledem na neurčitost požadavku „vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí“ v právní úpravě, je třeba vyložit tento pojem v souladu s odbornou literaturou, jakož i jinými relevantními zdroji. *„Takový požadavek je v obecné rovině součástí péče řádného hospodáře a tedy součástí povinností členů statutárních, kontrolních a dalších orgánů právnických osob. Vzhledem k protiprávní činnosti uvedených osob totiž může právnická osoba – byť by nebyla trestně stíhána – utrpět i jinou újmu, např. v důsledku poškození reputace nebo odčerpání výnosů z trestné činnosti. Řádný hospodář má vědět, co se v jím spravované právnické osobě děje, a přijímat potřebná opatření, aby zabránil vzniku újmy vůči právnické osobě, kterou spravuje a zastupuje.*¹⁷⁵

¹⁷³ ČESKO. § 8 odst. 5 zákon č. 418/2011 ze dne 27. října 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nrbhawtcmi>

¹⁷⁴ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SYKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 25. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

¹⁷⁵ *Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce* [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí,

Z uvedeného lze dovést, že pojetí veškerého úsilí, které lze po právnícké osobě spravedlivě požadovat se minimálně částečně překrývá s péčí řádného hospodáře, jejíž dodržování je po právnícké osobě vyžadováno bez ohledu na trestněprávní odpovědnost.

Podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství lze tímto požadavkem „rozumět tvorbu, uplatňování a prosazování účinných opatření, jejichž smyslem je zvládnout existující a budoucí rizika vyvolávající, usnadňující nebo podporující páchaní trestných činů, které mohou být právnícké osobě přičítány (trestněprávní riziko), a tím zamezit spáchání trestného činu, resp. vyloučit nástup trestní odpovědnosti.“¹⁷⁶

Oběma popisy požadavků kladených na právnícké osoby s ohledem na jejich exkulpaci se dostáváme zpět ke compliance programům. Jak bylo analyzováno v této práci, kvalitní compliance program naplňuje definici jednání s péčí řádného hospodáře, kdy součástí této činnosti je znalost vlastní korporace a orientace v účinných právních předpisech, jakož i mravních standardech, a zajištění funkčních preventivních opatření vedoucích k eliminaci z nich plynoucích rizik. S péčí řádného hospodáře taktéž souvisí i další funkce compliance programu, kdy je nezbytné stanovit i detekční mechanismy a následné reakční postupy, které povedou ke zkvalitnění firemní kultury a provozování činnosti korporace v zákonem vytvořených mantinelech.

Pro to, aby orgány činné v trestním řízení mohly zhodnotit, že právnícká osoba vynaložila veškeré spravedlivě požadované úsilí k zabránění trestné činnosti, je tak ideálním prostředkem k prokázání této skutečnosti zavedení funkčního compliance programu. „Zůstává tudíž na volbě právnícké osoby, zda a jaká opatření – jako podklad pro případné vyloučení trestní odpovědnosti přijme. Konkrétní náplň opatření záleží jedině na právnícké osobě a musí vycházet z jejích potřeb, ale i z dalších principů tzv. *lege artis*, a proto musí sama posoudit jaká opatření má vykonat.“¹⁷⁷

přepřacované vydání. 2020, str. 10 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁷⁶ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepřacované vydání. 2020, str. 11 [cit. 2021-03-19]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁷⁷ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí,

3.2 Náležitý compliance program

Pro zohlednění vlivu compliance programu na exkulpací právnické osoby dle § 8 odst. 5 TOPO, je nezbytné zvážit, zda jím bylo dosaženo vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí právnické osoby k zabránění páchaní trestné činnosti či nikoliv. K posouzení dostatečnosti a funkčnosti compliance programu je možné využít tzv. referenční hlediska, která při posuzování dostatečnosti compliance programu, považuje za způsobilá NSZ.

NSZ rozlišuje hledisko funkční, materiální, časové, personální, potentní a procesní, kdy tato hlediska je třeba zkoumat v jejich jednotlivostech i ve vzájemném souhrnu.¹⁷⁸

Funkčním hlediskem má NSZ na mysli zhodnocení, zda compliance programem přijatá opatření slouží ke stanovenému účelu a naplňují tak požadavek veškerého spravedlivě požadovaného úsilí. Při prověření naplnění tohoto účelu je pozornost věnována zejména tomu, zda pro přijetí opatření existují věrohodné analýzy, jejichž závěry vedly právnickou osobu k tomu, že přijetím daných opatření dojde k eliminaci identifikovaných rizik.

Funkční compliance program taktéž musí kalkulovat i s variantou, že i přes přijetí vhodných preventivních opatření bude docházet k porušování compliance, a proto program musí obsahovat i postupy vedoucí k detekci protiprávního jednání a reakci na ně.¹⁷⁹ Jen o takto vystavěném compliance programu lze z hlediska funkčního, dle názoru NSZ, hovořit o relevantním compliance programu. To však pro exkulpací právnické osoby není dostačující, jelikož musí dojít i k analýze na základě ostatních referenčních hledisek.

V rámci materiálního hlediska dochází k posouzení toho, jaká opatření je možné po právnické osobě spravedlivě požadovat, a to zejména v souvislosti s velikostí právnické osoby, její obchodní činností a taktéž majetkem. Opatření,

přepřacované vydání. 2020, str. 12 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁷⁸ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepřacované vydání. 2020, str. 14 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁷⁹ Tamtéž.

kteřá lze požadovat po nadnárodní obchodní korporaci dozajista není možné očekávat a požadovat po právnické osobě s jednotkami zaměstnanců.¹⁸⁰

Pro naplnění časového hlediska je nezbytné, aby k vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí, tedy i k přijetí compliance programu, došlo před faktickým spácháním trestného činu. Při zkoumání je možné věnovat pozornost i tomu, zda jsou zavedeny mechanismy, které by měly protiprávní jednání detekovat a zda tyto mechanismy byly skutečně prováděny, popř. z jakého důvodu nedošlo ke včasnějšímu detekování spáchaného protiprávního jednání.¹⁸¹

V situaci, kdy compliance program sice zaváděl detekční postupy, ale tyto buď nebyly prováděny vůbec, anebo i přes jejich provádění nedošlo k identifikaci spáchaného trestného činu, pravděpodobně nebude možné usuzovat na funkčně nastavený compliance program, pokud tedy nedošlo k jednorázovému excesivnímu jednání, kdy kupř. osoba provádějící detekci tyto postupy úmyslně opomíjela, aby zastřela své protiprávní jednání. Je však pravdou, že compliance program by v ohledech detekce měl počítat i s těmito možnostmi a nastavit systém kontroly tak, aby zahrnovala více úrovní kontroly pro případ, kdy dojde k selhání jedné z úrovní.

Zhodnocení celkové funkčnosti compliance programu však vždy bude záležet na individuálním šetření a nelze proto uzavřít, že při určitém pochybení ze strany právnické osoby bude automaticky usuzováno na komplexní nefunkčnost compliance opatření, a tedy nevynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí. „*Pro případ zvažování aplikace ustanovení § 8 odst. 5 TOPO musí soud podrobně nahlédnout do fungování celé právnické osoby, musí si učinit představu o jejím řízení, vnitřní kontrole a o schopnosti adekvátně reagovat na zjištěné problémy obecně a stejně tak konkrétně v případě páchaní protiprávních činů v jejím zájmu a v rámci její činnosti.*“¹⁸²

V souvislosti s časovým hlediskem je však třeba zmínit také institut účinné lítosti, kdy: „*[t]restní odpovědnost právnické osoby zaniká, jestliže dobrovolně upustila od dalšího protiprávního jednání a odstranila nebezpečí, které vzniklo*

¹⁸⁰ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Příručka pro právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020, str. 14-15 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 9. 2019, sp. zn. 6 To 12/2019. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrhfxm6lcmvzf6mzsgq&groupIndex=0&rowIndex=0>

*zájmu chráněnému trestním zákonem, anebo škodlivému následku zamezila nebo škodlivý následek napravila, nebo učinila státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno nebo škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.*¹⁸³

Právnícká osoba by tak v compliance programu mohla v rámci reakčních jednání při detekování spáchání trestného činu zavést i povinnosti specifikované v § 11 TOPO, jejichž vykonání by bylo naplněním požadavků účinné lítosti a mohlo by tak vést k zániku trestní odpovědnosti. Korporace však musí brát zřetel na skutečnost, že institutu účinné lítosti nelze využít u všech trestných činů, kterých se právnícká osoba může dopustit. Pokud by tak kupř. učinila orgánům činným v trestním řízení oznámení o úplatkářství či porušení pravidel hospodářské soutěže, tak by k zániku trestní odpovědnosti v důsledku účinné lítosti dojít nemohlo.¹⁸⁴

V rámci personálního hlediska je zkoumáno vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí ve vztahu k osobám, jejichž jednání může být právnícké osobě přičítáno, tedy osobám definovaným v § 8 odst. 1 písm. a) – d) TOPO. Jak již bylo řečeno výše, přijetím novely č. 183/2016 Sb., došlo k rozšíření možností vyvinění právnícké osoby z trestní odpovědnosti i v případě, že se trestného činu dopustily osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) – c) TOPO.

Ačkoliv při protiprávním jednání ze strany vedení právnícké osoby je zřídka kdy možné dovozovat to, že právnícká osoba fakticky vynaložila veškeré úsilí k zabránění tohoto jednání, lze o uvedeném uvažovat v případě vícečlenného statutárního orgánu, kdy došlo toliko k excesu ze strany jedné z osob působících ve vedení společnosti.¹⁸⁵

¹⁸³ ČESKO. § 11 zákon č. 418/2011 ze dne 27.října 2011 o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim. In: Sběrka zákonů České republiky, 2011. Dostupné také z: <https://www.beckonline.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgeyv6nbnrhwctmi>

¹⁸⁴ § 11 odst. 2 TOPO: Trestní odpovědnost právnícké osoby podle odstavce 1 však nezaniká, spáchala-li trestný čin pletich v insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 3 nebo 4 trestního zákoníku, pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. b) nebo c) trestního zákoníku, pletich při veřejné dražbě podle § 258 odst. 1 písm. b) nebo c) trestního zákoníku, přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplacení (§ 332 trestního zákoníku) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku).

¹⁸⁵ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí,

Orgány činné v trestním řízení se tak při zkoumání tohoto hlediska musí zaměřit na organizaci společnosti a posoudit, zda došlo k excesivnímu jednání, nebo se jedná o jednání běžné a compliance program tak není možné považovat za funkční a zakládající důvod pro exkulpací právnické osoby.¹⁸⁶

V rámci potentního hlediska jsou analyzována opatření přijatá compliance programem, a to s ohledem na jejich způsobilost k minimalizaci rizik, která vplynula z předchozí risk analýzy.¹⁸⁷ Uvedeného může být dosaženo v případě, kdy korporace skutečně provedla analýzu pro zjištění rizik, která je prostřednictvím přijatých opatření nezbytné eliminovat. Z tohoto důvodu tak není dostačující přijetí obecných proklamací, které nepostihují individuální určitost dané korporace a jejích specifických potřeb.

Procesní hledisko odkazuje na nezbytnost neustálé aktualizace compliance programu, kdy není dostačující pouze jeho přijetí, ale je třeba provádět monitoring a sledovat relevantní legislativní změny a těmito zjištěním uzpůsobovat vlastní obsah compliance programu a jím přijatá opatření.¹⁸⁸

Právnické osobě lze doporučit, aby vedla důsledné záznamy o všech úkonech, které s compliance programem souvisí, zejména o prováděných školeních, detekci protiprávního jednání a odpovídající reakci, aktualizaci compliance atp. Uvedené dokumenty mohou být jedním z důkazů, které orgány činné v trestním řízení přesvědčí o tom, že právnická osoba vynaložila veškeré spravedlivě požadované úsilí k zabránění spáchání trestného činu a mohou tak významně napomoci k exkulpací právnické osoby. *„Právnická osoba se může trestní odpovědnosti vyhnout, pokud se v trestním řízení prokáže, že má konzistentní vnitřní kontrolní systém, prakticky používaný a efektivně fungující. K němu náleží pravidelná kontrolní opatření, jejichž cílem je preventivně působit vůči*

přepřacované vydání. 2020, str. 16-17 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepřacované vydání. 2020, str. 18-19 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

¹⁸⁸ Tamtéž.

*protiprávnímu jednání, odhalovat možná porušení příslušných předpisů a reagovat na tato porušení.*¹⁸⁹

Pro dovození vynaložení veškerého spravedlivě požadovaného úsilí, a tedy i exkulpací právnické osoby, tak představuje compliance program nezbytnost, bez které dojde k vyvinění korporace velice obtížně.

Ačkoliv by v teoretické rovině mohlo dojít k naplnění požadavku i jinými způsoby, představuje compliance program prostředek, který svědčí o povědomí právnické osoby o aktuálních možnostech právnických osob v oblasti předcházení protiprávního jednání a snaze o naplnění principu péče řádného hospodáře.

I vzhledem k tomu, že je to právě NSZ, které vypracovalo danou metodiku o aplikaci § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, lze mít za to, že orgány činné v trestním řízení jsou seznámeny s problematikou compliance a při analýze možnosti exkulpace jsou povinny na ni brát zřetel.

¹⁸⁹ HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 28. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na problematiku podnikového compliance se zaměřením na vliv přijetí compliance programu pro exkulpací právnické osoby v případě, kdy dojde k protiprávnímu jednání, které jí lze přičítat.

V průběhu práce došlo k analýze trestní odpovědnosti právnických osob v České republice, a to jak s ohledem na vývoj právní úpravy pod vlivem přijetí TOPO, tak v souvislosti s podmínkami, které musí být splněny, aby mohlo dojít ke vzniku trestní odpovědnosti právnické osoby. Součástí této části práce byla taktéž analýza statistiky spáchaných trestných činů odsouzených právnických osob a uložených trestů a ochranných opatření, a to s ohledem na identifikaci trestných činů, kterých se právnické osoby nejčastěji dopouštějí a jsou tak rizikem, které by v compliance programu mělo být zohledněno.

V druhé části diplomové práce byla provedena zevrubná analýza compliance programu jako prostředku, který slouží k omezení rizik, která obchodním korporacím hrozí při jejich obchodní činnosti. Dále byl zmapován komplexní proces přijetí compliance programu od prvotní myšlenky, přes provedení risk analýzy a implementace programu do korporace, až po zavedení kontrolních mechanismů sloužících k udržování compliance programu ve stavu, který odpovídá účinným právním předpisům a rizikům, která korporaci v dané době reálně hrozí.

Součástí práce byl taktéž exkurz do pojetí compliance ve vybraných státech, a to s ohledem na možnost provedení alespoň základní komparace a zjištění, zda pojetí compliance v České republice odpovídá světovým standardům či nikoliv. Při provedené komparaci bylo zjištěno, že pojetí podnikového compliance v České republice těmto standardům spíše odpovídá, když je vystavěno obdobným systémem a na analogických zásadách.

Poslední část práce představuje propojení zjištěných poznatků z předchozích kapitol, kde jsou definovány náležitosti, které musí compliance program splňovat, aby mohl být nástrojem pro vyvinění právnické osoby z trestní odpovědnosti.

Dle získaných poznatků jsem toho názoru, že compliance program by měl být zaveden v jakékoliv obchodní korporaci, a to bez ohledu na její velikost, činnost či lokalitu. Není to totiž jen samotný compliance program, který je významný

pro obchodní korporaci, ale také samotný postup, kterým je tvořen. V průběhu jeho tvorby totiž dochází k zevrubné analýze nejen společnosti, právních předpisů a etických standardů, ale také k propojení těchto oblastí a jejich bližšímu poznání a pochopení ze strany statutárního orgánu ve smyslu fungování korporace a s tím souvisejících rizik.

Již samotné zamyšlení se nad compliance programem a zahájení kroků k jeho přípravě tak vede společnost k vyšší obezřetnosti ve vztahu k identifikovaným rizikům, což přispívá ke zvýšení preventivního jednání společnosti ve snaze vyhnout se negativním důsledkům případného protiprávního jednání, o jehož možném vzniku nemusela korporace před provedením analýzy vědět.

Za pozitivní tedy nehodnotím pouhé přijetí compliance programu, ale už samotnou snahu statutárního orgánu poznat reálné fungování společnosti a identifikovat s ním spojená rizika. Jsem toho názoru, že v případě korporace, v níž dojde ke spáchání trestného činu za situace, kdy compliance program zatím nebyl implementován, ale je na něm intenzivně pracováno a je obecně seznatelná snaha vedení společnosti o jednání souladné s právními předpisy, měly by na uvedené úsilí brát orgány činné v trestním řízení zřetel a zohlednit je minimálně při uložení druhu trestu a jeho výměře.

Závěrem lze jedině doporučit přijetí compliance programu všem obchodním korporacím, které chtějí svou činnost provádět v souladu s právními předpisy a etickými standardy, a zároveň mají v úmyslu se funkčně bránit před negativními následky, kterým by byly vystaveny v případě, že by i přes veškeré spravedlivě požadované úsilí došlo k porušení právních předpisů. Compliance program tak představuje v obchodních korporacích moderní doby nezbytnost.

Resumé

This diploma thesis analyses in detail the institute of corporate compliance and its use in the Czech Republic. Due to the breadth of the topic is attention paid primarily to the impact of the adoption of a compliance program on exculpation of criminal liability of legal persons.

The first part of the diploma thesis is focused on the description and analysis of criminal liability of legal persons in the Czech legal system. The chapter is focused on the development of legislation of criminal liability of legal persons in the Czech Republic and the conditions for the occurrence of criminal liability of legal persons. An overview of legally convicted legal persons for 2019 is also analysed with regard to the most frequently committed crimes and imposed sanctions.

The second part of the diploma thesis deals with corporate compliance, which analyses the concept of compliance program, its objectives and functions. Part of this chapter is a description of the process of accepting the compliance program, from risk analysis to developing the content for individual compliance program to its implementation and subsequent control in the business corporation. The conclusion of the chapter contains a brief comparison of the concept of compliance program with selected countries.

The final part of the diploma thesis is based on the findings from the first and the second chapter and answers the question of whether the compliance program is a tool for exculpation of criminal liability of legal persons, and if so, what requirements must be met.

Zdroje

Monografie

HURYCHOVÁ, Klára a Michal SÝKORA. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-667-0.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: 5. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.

SCHENKOVÁ, K. a Jan LASÁK. *Compliance v podnikové praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-668-5.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-592-3.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Zákony

Zákon č. 54/2019 ze dne 30. ledna 2019 o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 91/2016 ze dne 13. listopadu 2015 o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 307/2014 ze dne 16. října 2014 o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 418/2012 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

The Bribery Act. 2010. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

Odborné články

ČERNÝ, Matěj. Whistleblowing jako nový fenomén? *epravo.cz* [online]. 16.3.2021. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/whistleblowing-jako-novy-fenomen-112727.html>

GVOZDEK, Filip. Zamyšlení nad novelou zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. *Bulletin advokacie* [online]. 26.12.2016 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zamysleni-nad-novelou-zakona-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob>

HUSÁK, Zdeněk a Filip MICHALEC. Nové nařízení o zneužívání trhu - záplava povinností v parném létě. *epravo.cz* [online]. 20. 6. 2016 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-narizeni-o-zneuzivani-trhu-zaplava-povinnosti-v-parnem-lete-101826.html>

JELÍNEK, Jiří. Koncepce trestní odpovědnosti právnických osob. *IURIDICA* [online]. Univerzita Karlova: Nakladatelství Karolinum, 2017, 2017(2). Dostupné z: https://karolinum.cz/data/cascislo/5846/Iurid_2_2017.pdf

JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání. *Kriminalistika* [online]. 2008, 2008(1). Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=34690&doctype=ART>

KOUKAL, Pavel. Od roku 2021 nový standard ISO pro Compliance management systémy (CMS). *Compliance News* [online]. 2020, 12/2020, 2020(3). Dostupné z: https://www.roedl.net/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/compliance/Compliance_News_03_2020_cz.pdf

MAJER, Ondrej a Anikó GÖGHOVÁ. Compliance programy a ich význam z pohľadu trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike. *epravo.sk* [online]. 31.5.2018. Dostupné z: <https://www.epravo.sk/top/clanky/compliance-programy-a-ich-vyznam-z-pohladu-trestnej-zodpovednosti-pravnickych-osb-v-slovenskej-republike-4093.html>

MATZNER, Jiří. Co přinese novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. *Právní prostor* [online]. 27.10.2016. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/co-prinese-novela-zakona-o-trestni-odpovednosti-pravnickych-osob>

Právní důvody zpracování osobních údajů. *GDPR: Obecné nařízení o ochraně osobních údajů prakticky* [online]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/heslo/pravni-duvody-zpracovani-ou/>

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1427/2019.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 9. 2019, sp. zn. 6 To 12/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 3 Tdo 487/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. 8 Tdo 972/2016.

Ostatní

Analyza a mezinárodní srovnání právní úpravy problematiky odpovědnosti právnických osob za jednání, k jehož postihu zavazují mezinárodní smlouvy [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha-c--1---Analyza.pdf>

Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Methodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>

Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In: Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 14.8.2018, druhé, upravené a doplněné vydání. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Aktualizovan%C3%A1-metodika-NSZ-Aplikace-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO.-Pr%C5%AFvodce-novou-pr%C3%A1vn%C3%AD-%C3%BApravou-pro-st%C3%A1tn%C3%AD-z%C3%A1stupce.pdf>

A Resource Guide to the U.S. Foreign Corrupt Practices Act, Second edition [online]. By the Criminal Division of the U.S. Department of Justice and

the Enforcement Division of the U.S. Securities and Exchange Commission, 2020.
Dostupné z: <https://www.justice.gov/criminal-fraud/file/1292051/download>

Compliance guides: UK Compliance Guide. *RISK & COMPLIANCE PORTAL: Powered by GAN* [online]. Dostupné z: <https://www.ganintegrity.com/portal/compliance-quick-guides/united-kingdom/Dodd-Frank-Act-Whistleblower-Incentives-and-Protections> [online]. Dostupné z: <https://www.kmblegal.com/practice-areas/whistleblower-law/dodd-frank-act-whistleblower-incentives>

Důvodová zpráva k zákonu č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů 183/2016, č. 183/2016 Dz. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3f6mjygnpwi6q&rowIndex=0#>

ISO 19600:2014 Compliance management systems - Guidelines: Whitepaper [online]. Dostupné z: https://pecb.com/en/whitepaperDownloadImage?file=ISO19600+Whitepaper_6A0D0FA0BB27AA1173A9AE8612427B89.pdf

Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu ze dne 9. 12. 1999. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2006-18>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.173.01.0001.01.CES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie PE/78/2019/REV/1. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

Statistický list trestní pro právnické osoby: Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

The Bribery Act 2010: Quick start guide [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-quick-start-guide.pdf>

The Bribery Act 2010: Guidance about procedures which relevant commercial organisations can put into place to prevent persons associated with them from bribing [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-guidance.pdf>

Trestněprávní úmluva o korupci ze dne 27. 1. 1999. Dostupné z: <https://www.sagit.cz/info/ss02070>

UNITED STATES OF AMERICA. *Dodd-Frank Wall street reform and consumer protection act* [online]. 2010. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-bill/4173/text?overview=closed&r=1>

Úmluva OSN proti korupci ze dne 31. 10. 2003. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu ze dne 15. 11. 2000. Dostupné z: <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích ze dne 17. 12. 1997. Dostupné z: https://www.mzv.cz/public/c3/84/60/755902_664263_webMZV252000.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1 Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů za rok 2019	82
Příloha č. 2 Schéma základní struktury pro vytvoření CMS	86

Přílohy práce

Příloha č. 1

CSLAV dne 16.09.2020

Datum: 16.09.2020 Čas: 00:30:53

Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů

		143	206	208	209	210	211	212	214	
Počet ods. trestných činnů	Celkem	3	5	1	32	3	8	2	3	
	z toho: vívem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0	
	vívem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	0	
Odsouzené osoby	Celkem	2	5	1	32	2	8	2	3	
	z toho: vívem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0	
	vívem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	0	
	v tom: obchodní společnost	2	3	1	29	2	7	1	3	
	družstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	
	fundace (nadace, nadační fondy)	0	0	0	0	0	0	0	0	
	ustavy a obecně prospěšné společnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	
	jiné	0	2	0	3	0	1	1	0	
	v tom: majetková účast státu v právnické osobě	0	0	0	1	0	0	0	0	
	majetková účast územně samosprávného celku	0	0	0	0	0	0	0	0	
	majetková účast státu i územně samosprávného celku	0	0	0	0	0	0	0	0	
	bez majetkové účast státu nebo územně samosprávného celku	2	5	1	31	2	8	2	3	
	v tom: oblast podnikání - finanční instituce	0	0	0	0	0	1	0	0	
	oblast podnikání - zdravotnictví	0	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - zemědělství a potravinářství	0	0	0	1	0	0	0	0	
	oblast podnikání - stavebnictví	1	3	1	5	0	0	0	0	
	oblast podnikání - energetika	0	0	0	2	0	0	0	0	
	oblast podnikání - zdrojní průmysl	0	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - doprava	0	0	0	2	2	0	0	1	
	oblast podnikání - strojírenství	0	0	0	1	0	0	0	0	
	oblast podnikání - hospodaření s odpady	0	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - jiné	1	2	0	21	0	7	2	2	
	Odsouzené osoby a uložené hlavní sankce	Zrušení právnické osoby	0	0	0	6	0	4	0	1
		Propadnutí majetku	0	0	0	1	0	1	0	0
		Peněžitý trest	2	1	1	6	0	0	1	2
		Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
		Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
Zákaz činnosti		0	4	0	15	1	2	0	0	
v tom: od 1 do 5 let		0	3	0	9	0	0	0	0	
od 5 do 10 let		0	1	0	4	1	1	0	0	
od 10 do 20 let		0	0	0	2	0	1	0	0	
Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži		0	0	0	0	0	0	0	0	
v tom: od 1 do 5 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
od 5 do 10 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
od 10 do 20 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
Zákaz přijímání dotací a subvencí		0	0	0	0	0	0	1	0	
v tom: od 1 do 5 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
od 5 do 10 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
od 10 do 20 let		0	0	0	0	0	0	0	0	
Uveřejnění rozsudku	0	0	0	2	1	1	0	0		
Trest/trestní opatření uložené s hlavní sankcí	Celkem	0	0	0	5	0	0	1	0	
	celkový počet uložených trestů s hlavní sankcí	0	0	0	5	0	0	1	0	
	v tom: Propadnutí majetku	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Peněžitý trest	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	4	0	0	0	0	
	Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Zákaz činnosti	0	0	0	1	0	0	0	0	
	Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Zákaz přijímání dotací a subvencí	0	0	0	0	0	0	1	0	
	Uveřejnění rozsudku	0	0	0	0	0	0	0	0	
Upuštěno od potrestání	0	0	0	1	0	0	0	0		
Vystovena vína, trest neuložen (§ 227 tr. ř.)	0	0	0	0	0	0	0	0		
Uložená ochranná opatření	Celkem	0	0	0	0	0	0	0	0	
	celkový počet uložených ochranných opatření	0	0	0	0	0	0	0	0	
	v tom: zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0	
	zabránění náhradní hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0	
	zabránění spisů a zařízení	0	0	0	0	0	0	0	0	
pozměnění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0		
odstranění určitého zařízení	0	0	0	0	0	0	0	0		
označení nebo provedení jiné změny	0	0	0	0	0	0	0	0		
omezení dispozice s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou	0	0	0	0	0	0	0	0		

Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů

		222	227	240	241	251	254	260	
Počet ods. trestných činnů	Celkem	2	1	41	20	1	16	5	
	z toho: vlivem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	
	vlivem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	
Odsouzené osoby a uložené hlavní sankce	Odsouzené osoby	Celkem	2	1	38	20	1	16	5
		z toho: vlivem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0
		vlivem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0
		vtom: obchodní společnost	2	0	36	18	1	15	3
		družstvo	0	1	0	0	0	0	0
		fundace (nadace, nadační fondy)	0	0	0	0	0	0	0
		ustavy a obecně prospěšné společnosti	0	0	0	0	0	0	0
		jiné	0	0	2	2	0	1	2
		vtom: majetková účast státu v právnické osobě	0	0	2	0	0	0	1
		majetková účast územně samosprávného celku	0	0	0	0	0	0	0
		majetková účast státu i územně samosprávného celku	0	0	0	0	0	0	0
		bez majetkové účast státu nebo územně samosprávného celku	2	1	36	20	1	16	4
		vtom: oblast podnikání - finanční instituce	0	0	1	0	0	0	0
		oblast podnikání - zdravotnictví	0	0	0	0	0	0	0
		oblast podnikání - zemědělství a potravinářství	0	0	0	1	0	0	0
	oblast podnikání - stavebnictví	1	0	0	2	0	1	2	
	oblast podnikání - energetika	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - zdrojní průmysl	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - doprava	0	0	5	1	0	0	0	
	oblast podnikání - strojírenství	0	0	0	0	0	2	0	
	oblast podnikání - hospodaření s odpady	0	0	0	0	0	0	0	
	oblast podnikání - jiné	1	1	32	16	1	13	3	
	Hlavní sankce	Zřušení právnické osoby	0	0	11	3	0	3	1
		Propadnutí majetku	0	0	0	0	0	0	0
		Peněžitý trest	2	1	12	9	0	2	3
		Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	1	0	0	0	0
		Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0
		Zákaz činnosti	0	0	12	4	1	8	0
		vtom: od 1 do 5 let	0	0	8	3	0	6	0
		od 5 do 10 let	0	0	4	1	1	2	0
		od 10 do 20 let	0	0	0	0	0	0	0
		Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži	0	0	0	0	0	0	0
		vtom: od 1 do 5 let	0	0	0	0	0	0	0
od 5 do 10 let		0	0	0	0	0	0	0	
od 10 do 20 let		0	0	0	0	0	0	0	
Zákaz přijímání dotací a subvencí		0	0	1	1	0	0	1	
vtom: od 1 do 5 let		0	0	0	1	0	0	0	
od 5 do 10 let		0	0	0	0	0	0	0	
od 10 do 20 let		0	0	0	0	0	0	0	
Uveřejnění rozsudku		0	0	1	3	0	1	0	
Trest/trestní opatření uložené s hlavní sankcí	Celkem	0	0	5	1	0	1	1	
	celkový počet uložení trestů s hlavní sankcí	0	0	3	2	0	1	1	
	vtom: Propadnutí majetku	0	0	0	0	0	0	0	
	Peněžitý trest	0	0	0	0	0	0	0	
	Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	2	0	0	0	0	
	Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	2	0	0	0	0	
	Zákaz činnosti	0	0	0	1	0	1	0	
	Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži	0	0	0	1	0	0	0	
	Zákaz přijímání dotací a subvencí	0	0	1	0	0	0	1	
	Uveřejnění rozsudku	0	0	0	0	0	0	0	
Upuštěno od potrestání	0	0	0	0	0	2	0		
Vyslovena vlna, trest neuložen (§ 227 tr. ř.)	0	0	0	0	0	0	0		
Uložená ochranná opatření	Ochranná opatření	Celkem	0	0	0	0	0	0	
		celkový počet uložení ochranných opatření	0	0	0	0	0	0	0
		vtom: zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0
		zabránění náhradní hodnoty	0	0	0	0	0	0	0
		zabránění spisů a zařízení	0	0	0	0	0	0	0
		pozměnění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0
		odstranění určitého zařízení	0	0	0	0	0	0	0
		označení nebo provedení jiné změny	0	0	0	0	0	0	0
		omezení dispozice s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou	0	0	0	0	0	0	0

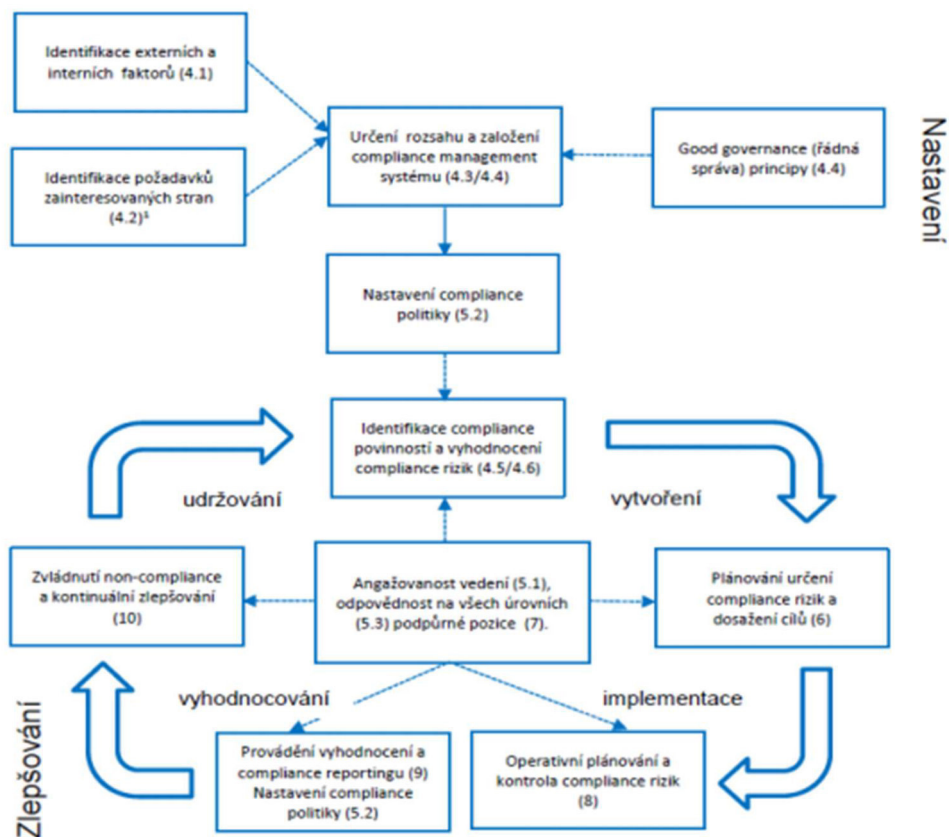
Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů

		268	270	273	283	293	337	342	342
Počet ods. trestných činnů	Celkem	3	4	1	1	1	4	2	1
	z toho: vívem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0
	vívem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	0
Odsouzené osoby	Celkem	3	4	1	1	1	4	2	1
	z toho: vívem alkoholu	0	0	0	0	0	0	0	0
	vívem návykové látky	0	0	0	0	0	0	0	0
	v tom: obchodní společnost	2	3	1	1	0	4	2	1
	družstvo	0	0	0	0	0	0	0	0
	fundace (nadace, nadační fondy)	0	0	0	0	0	0	0	0
	ustavy a obecně prospěšné společnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
	jiné	1	1	0	0	1	0	0	0
	v tom: majetková účast státu v právnické osobě	0	0	0	0	0	0	0	0
	majetková účast územně samosprávného celku	0	0	0	0	0	0	0	0
	majetková účast státu i územně samosprávného celku bez majetkové účast státu nebo územně samosprávného celku	3	4	1	1	1	4	2	1
	v tom: oblast podnikání - finanční instituce	0	0	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - zdravotnictví	0	0	0	1	0	0	0	0
	oblast podnikání - zemědělství a potravinářství	1	0	0	0	0	1	0	0
	oblast podnikání - stavebnictví	0	0	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - energetika	0	0	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - zdrojní průmysl	0	0	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - doprava	0	0	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - strojírenství	0	1	0	0	0	0	0	0
	oblast podnikání - hospodaření s odpady	0	0	0	0	0	0	0	0
oblast podnikání - jiné	2	3	1	0	1	3	2	1	
Odsouzené osoby a uložené hlavní sankce	Zrušení právnické osoby	0	1	0	0	0	1	0	0
	Propadnutí majetku	0	0	0	0	0	0	0	0
	Peněžitý trest	2	3	0	0	0	1	1	0
	Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	1	0	0	1	1	0	0	0
	Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zákaz činnosti	0	0	0	0	0	2	1	1
	v tom: od 1 do 5 let	0	0	0	0	0	2	1	1
	od 5 do 10 let	0	0	0	0	0	0	0	0
	od 10 do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži	0	0	0	0	0	0	0	0
	v tom: od 1 do 5 let	0	0	0	0	0	0	0	0
	od 5 do 10 let	0	0	0	0	0	0	0	0
	od 10 do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zákaz přijímání dotací a subvencí	0	0	0	0	0	0	0	0
v tom: od 1 do 5 let	0	0	0	0	0	0	0	0	
od 5 do 10 let	0	0	0	0	0	0	0	0	
od 10 do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uveřejnění rozsudku	0	0	1	0	0	0	0	0	
Trest/trestní opatření uložené s hlavní sankcí	Celkem	1	1	0	1	1	0	1	0
	celkový počet uložených trestů s hlavní sankcí	1	1	0	1	1	0	1	0
	v tom: Propadnutí majetku	0	0	0	0	0	0	0	0
	Peněžitý trest	0	0	0	0	0	0	0	0
	Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	1	1	0	0	0	0	0	0
	Propadnutí náhradní majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zákaz činnosti	0	0	0	1	0	0	1	0
	Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zákaz přijímání dotací a subvencí	0	0	0	0	0	0	0	0
	Uveřejnění rozsudku	0	0	0	0	1	0	0	0
Upuštěno od potrestání	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vyslavena vína, trest neuložen (§ 227 tr. ř.)	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uložená ochranná opatření	Celkem	0	0	0	0	0	0	0	0
	celkový počet uložených ochranných opatření	0	0	0	0	0	0	0	0
	v tom: zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
	zabránění náhradní hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
	zabránění spisů a zařízení	0	0	0	0	0	0	0	0
	pozměnění věci nebo jiné majetkové hodnoty	0	0	0	0	0	0	0	0
	odstranění určitého zařízení	0	0	0	0	0	0	0	0
označení nebo provedení jiné změny	0	0	0	0	0	0	0	0	
omezení dispozice s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou	0	0	0	0	0	0	0	0	

Statistický list trestní pro právnické osoby: Přehled o pravomocně odsouzených právnických osobách podle paragrafů. In: *InfoData: Statistika a výkaznictví* [online]. 16.09.2020. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

Příloha č. 2

Schéma základní struktury pro vytvoření CMS

Zdroj: Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Průvodce právní úpravou pro státní zástupce [online]. In Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 9.11.2020, třetí, přepracované vydání. 2020. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/11/Metodika-NSZ-k-%C2%A7-8-odst.-5-ZTOPO-2020.pdf>